



Ha u



*Espérance
Aujourd'hui*

Ha u

Ure khera sebeker: Ian FLANDERS

Ure fien: Pasitee Filipi KaBU

Ure kherani mansina: Pasitee Daniel DIBULONI

Khapar sooke ani sebekera hale asi Ufe phara na Ufe
da thu

Thumu yuusɔ

Page

1. Thumu bireeke dɔnt "Salɔm" 5
2. Ha ie 'leere 11
3. Mɔ̄ tibil na hanant ha u na Thãgba 17
4. Ha u tɔɔlaa thũthun 33
5. Ha u herra 39
6. Ha u na ber 'leere 45
7. Ha u na kuvr 51
8. Ha u na dɔbirɔ fãgasɔ 60
9. Ha ie midara 66
10. Ha uke na inant 72

1 Thumu bireeke doni "Salom"

Na ture baale na hala' na so nayi si har thuraake tɪbla n gbɛ̃gberɛnɪ wɪ 'lɛ ha u. Agakpaana jɔjɔ anɪ thĩthun n gbɛ̃gberɛnɛ ha ie yaaɛɛla a jɔ yɛɛ thĩsɔ fev.

Gɪ punone do nɪ har bɔ̃ girɛraake kɔvɪ na tibil bɛɛɛ na hana', agɪbo anɪ yirɔ thũ kha haa gɪ na tɪbla agɪborake kpooresɔ nɪ-n 'lɛ anɪ cɔdaraa bilo. Nɪ punone muvɪ pur derra na maara gɪ do anɪ tibil ukhaa kho dɔ nɔɔ agɪbo thĩ bɔr ukha dɔ kiru. Thĩ jɔjɔ asɪ tibil do para punone a ti sar ha ie hanane na biɛɛl duvɪ.

Thumu yuvke, ado sa hun mɔ̃ ɔɔ kir piɛrni a hulona na mɔ̃ a donɪ nĩ thĩɛɛke banɪ tɪbla fev, a dor thĩɛɛke sa pɛrronɪ caca bo di si pere haar ɔbooke na hunni sebeeke na-n pi, na 'laare so jɪ thumu mɔ̃ke Thãgba hanani punone na 'laana ɔɔ ha ie nyanyãa boora di a na 'laa ger gɪ vɔ̃vɔ̃ gɪ kãasi thĩ fevra.

Sa muere ha ie kiru mɔ̃ Thãgbaa sebe sonɪ, di thĩ kɔ̃tũ gɪdo di sa fɔna si mɛ "ha ie" thumu biree kir bo mɔ̃ Bibil n kpiɛrni.

1. "Ha u" kɪr

Na Ebirə thumu caca fu paar Ulfe Tuna a wɪ yaal wɪ miə ha u kɪr ger wɪ-n so "Saləm".

Dɪ Saləm thumu birera hananɛ kɪrv dakha du hulono ka kɛ sa cɪcɪnt na miɛ wo.

a) Ha ie toore na tɪbɪla

Fu paara "Saləm" thumu bire gukɛ n nenant mɔ̃ tɪbɪla toont kha pa biɛl na ha u, gɪ-n nɪnanɛ dakha mɔ̃ tɪbil hanant biɛl dʊvɪr na na ɔɔ 'walākhasɔ.

Ha u gukɛ tɪbil n hanant gɪdonɪ thū khasɔ na hale cɔkaara, na thɔ̃ do paraa agɪbo na tɪbɪlaakɛ diərəoni gaa ya?

Ɔɔ thale gɪ, sɪ gɪ kāsɪrɛ gelela, gɪdonɪ dɔ sɪ mu ha iedaa sɪ gba gɪ gɪ do kɔ̃fɪ na thɪ b̃ɔ̃ɔ. Ha u n hale bɔ̃kɛ tɪbɪla toont paa a 'li kha, ado biɛl a na nɪ kha thumɪa bɔ̃kɛ gɪ-n da warnɪ awɪ gbulona. Dɪ ha ulera n cʊvɛrɛ du bɔr wɛr fɛvɛra.

Agɪpɪ sɪ punone ther thɪ jɔ ukhaakɛ n nenant biɛl dʊvɪr tɪbɪla thɪthun ger dʊvɔn mɔ̃ her bilo hanɪ, kɔ̃tɪna na bɪsanaa 'li khaa bilo, cɔ khu khadaraa 'li khara, kuunna agɪbo 'walākhaa 'li kha bilo thɔ̃ do paarra. Ger gɪ caca thɛ dʊvɔn tɪbɪlaa 'li kha dor thɪ kɔ̃fɪ.

b) Ha u na Thāgba

Mō sa gbeɓuni asti 'li kha nakha Thāgba "Salom" thumu birera hanane kiruɓke doni thudaa, gi-n mure ha pɛdaa. Si-n hanane ha uke danani thu booke si-n 'lini kha na Thāgba boɓɓɔ, di booraake thē jalni boɔ thudaara, si-n hanane kākār.

2. Ha ie 'leere

a) Mō na toonani tɔɓɓa

Si ado tɔɓɓaa tooke wi-n toonani kha tibil kpusɔ, punone do noɔ ha u n 'lee awi thīthun agiborake gi koo maa 'leere. Dirake tibil na hale, ke na soni nayi mō un-n toonani tɔɓɓa ha u n hale waa un thīthun du miɛna mōke "Salom" thumu birera sona'.

Ger gi nuwe wer hale mō fa 'linani kha afi walākha tibilɔ. Di mō gi-n fu si ha ie 'leerera n dā thudaa bilo?

b) 'Li kha na Thāgba

Booke si tooni sopugo cuurera gi-n une a kuur ha uke tɔɓɓa hanani kha na Thāgba. Gelela n nunane do bir kuun kha thoma n cuu, di sa mure gaa thumu seberaake di ga hulono. Ger huna mōke Thāgbaa ha ie tini na pi, hue khere thī kpusora thura ke lonani tibili hara di ga-n hinə si maar du thoo asti yi na jalna hərə thiena.

3. Nwɛɛ n kpaanenti ɔbɔɔke tibili kuun kha kuurni na kha Thāgba

Ado si bor sobɔr, ke dɔnti Thāgba thumu, dapaara sa lɔɔn yɔɔyɔɔ thu nɔwera ke puuroni. Ger dɔɔn thul jir na dɔɔrɛ, na fɔful thɔ caar dudu na kpɛrɛɛke n thɔɔnti tibil a pe burɔ di yāal un-n je gire na unani kena bɔɔsɔɔke n kpaanenti, di wa-n yāal un-n miana thuesɔ agborake un-n do kha thɔma na thuesɔ. Wɛrɛ fevuke n dɔɔnti ga thɔsɔɔle ninane di wɛ 'leere ha u, di gire puuroninake dɔɔn bɔɔ fev wɛ-n hana maar na yeyere awɛ yi hanana. Wer thethe n sorake mɔke wɛ hanti gbulonenaake n kɔnti bɔɔ na sobɔr. Di tibil ca welela ha u na ha warra', wa-n ur di ga-n mɛna ha ie thumu bireeke dɔnti "Salɔma".

Thumu yu ikhaake n kpaanenti sa mu ner mɔ tɔbɔlaake dɔnti dea dɔɔɔ thɔmana na punoni na 'le thubure si a na 'le ha uke si-n munt gire.

Si nenɛke thɔ kɔtɔ dɔɔn fi je di Jeju Kirisitira ther paar na yi. Gɔdɔnti a-n punone a 'laa tibilɔ, a kuun fi do a kher fi do, ɔɔ taa si a ha fi ɔɔ ha ie.

Si kɔɔ sorake "Salɔm" thumu bire guke huloneni ka. Di si kɔɔ mure mɔ tɔbɔla too para mɔ wa 'lini kha na mɔ tibili 'li kha hanti na Thāgba. Si "Salɔm" thumu birera hanane kuru a pɛr a jɔ thale 'lo ya?

4. Mõ tibil berre agibo mõ khõ pere-n 'leeni paar

"Salom" thumu bire nenani dakha mõ tivila hani paar di wi 'le berre a toona kākār. A-n mure mõ tibil na hanani ha u gidoni wi-n beruure di thulkur na hale na daan ga. Si har nī bōraake ber bōre doni nūwe na sobōr.

Maar n fure tivila nī jōō tu khabaasōraake n cveni puure dusōra dudu di wa-n kpaarna wi-n weni (terrorism ēternastional). Ikha hale wo puu cūre na-n kv wi thue. Ikhasōō dakha har di gireraake kūr na ca sūsō karni, ikha ha wo di gireraake tōmin deere thuni a vōvō.

Kier wo a si gba hun "Salom" thumu bireekera ke mianu ha uda, ke Thāgba Kōtin yāalni gi kōō hana tivilala, gi hunōnane fīi na bō ca yrera gidoni jōōjōō yi hanana diwlv koo na hana ha ia'.

Si punone soyi wo "Salom" mure mõ bere na hani tivilala si a-n mure dakha wo mõ ga bōrni tivila feura wi khõ wa-n per. Jōōō kpiernō mūre pur derra, gidoni wa-n puno wi haan awi cōdara bōōbōa' di wo wa-n puno na bul wi dōtōō cōōō bōōōke gi-n kho wina'. Ni hune mõ gi khurni di fa hana ha u bōōōke thīē 'lee finu phuphuphul agibo afti yerra khoo na-n vōō afti tivilsō. Ikhasō na-n mu mõ dikor bōre na hani thura, na tomu khedaa, sobō thumu guke kēkerenani asi ha ie hana, mena gi na ber 'leere ger n unana thū kha tivilala awi ha na caarsōra na dusōra.

Thale a si gba na hun ha ie thumu agtbo ha ie ɔr thumu
gɪ-n thar tibili yi hanana bilɔ feura.

5. Tibil har nɔɔrɛra na thĩ tinɔne

Mɔ sa purnani sa sor nayi "Salom" thumu bire nunane
mɔ tibil na hanani ha u na thĩ tinɔne. Kuru dɔɔn tibil na
thĩɛɛke diɔrɔɔni. Gɪdoni Thāgba yāale tɪbula n tɔɔ kha
cɔcɔ a 'le kha na thĩ tinɔne. Si asi juur na hun 'li kha
caalera kuure mɔke si kɔɔ muni fu paarra. Thĩɛɛke
Thāgba tininake n birɔ do thulke thĩɛ tibilɔ a-n 'le berre
bā. Gɪdoni ikha hale gure maar hɔrɔni wa ji ado thāgba
nyuɔn na unɛ na sɛ thu di lɛsɔ na bɔra'. Di ikha wo ka
hana der thāgba nyuɔnaake kveani thĩɛsɔ, na thi jĩsɔ, na
je kɔkɔsulɔsɔke n theni du kve thĩɛsɔ.

Mena gi, yi hanane aa dumɔ dumɔ si khir a-n purna. Di
ikhasɔ hale a wi kpter wa khire wi biel gi-n ti wer ha u
awɪ yirɔ.

6. Mɔ fa birni na 'le ha u

Si 'laare nenɛ bɔɔbɔɔ "Salom" thumu biree kur mɔke gi
nunani Bibilla. 'Li kha, kākar, berre, na mɔ ga bɔrni
tibilɔ a khɔ a na-n per. Si anye gi sa-n puno na dā ha u
kpter dā pasɔlɛra ga? Di mɔ sa puno na 'laa na 'li gar?

Sa 'laare tuursɔ dudu mɔkera sa durni sɛbɛɛke sa-n jala
yɛ kuɔlɔ. Sobɔr gi wer caca tɪbɪlaake Thāgba tini ha u
wi kɔɔ toona ado sa hun mɔke si muni thumu nɛɛsɔke.
Gɪdoni thĩɛ guke wi kɔɔ hanani si wi 'lee ger ɔbɔke

sopugo loni tibili hara. Di sa mu ger dakha ka pa gureraakera n kpaaneni. Mõ sa birni sa-n dur, sa mure mõ sa birni na yaal na 'le ha ura na mõ sa dont thõma ha ie yaalela.

2

Ha u 'leere

Jõjõ n yaale awi thĩthun ha u, ga do baale ga, si sa-n puno na hana ha ukera mõ gi khereni Thãgbaa sebera ga. Anye gi du ha thale? Bibil n ha ser ikhaa tuur ya?

1. Tibili nũ nvr

Mõ sa 'laani tuur o bulelaake, do si koo hun Thãgbaa sebe fu paar, Jeneji sebera ke manu mõ thieso funi fev. Si jena gi, obooke Thãgba koo tini kuun na kher, wer fev bielbiel jure ha ie caakera danani thu ke si koo muni nenẽ. Agipi si jena gi dakha booke Adã na Evi nvrni nũu jofv bielaake Thãgba koo somi wa-n nero nũu. Wi koo khor thuru biike fi-n junani puure na boõ, gi dor ga boõraalera wi 'lee ha uke wi hanani, gidoni dapaara awi kpter nyanyaane.

Sobor gi wer obooke si-n cvuni thĩeke na bõnõni tibia thĩthuna', si-n hanane ha kuere agibo asi kpter na heen si sor, gidoni asi ha hure thu thõ do paar di ga-n be ther khaa, di gi-n ti se ha u fev haarra.

Tibil jɔjɔ 'leere ha u kpalākpālāa dɪ wɪ tha thunɔ sɪ na cuv puure. lɔkhasɔ n jure sa khur haar mɔ awɪ kpɪer muna winɪ. Dɪ gidonɪ wa-n nɪ thĩe bā, gɪ-n cuv wer haar na-n thu wɪ thɪena 'lo bā. Sɪ ga nina dɪ tibil ca wele teana ha u wɪ hana thala'.

2. Gure tibili nūu nuur n cuvni

Sɪ kera ɪna ka paaraake sɪ kɔɔ sonɪ yū. Ɔbɔɔke Thāgba nɪnɪ Adā na Ɛvɪ sopugo cuv. A mure sɔ caar dudu a pɛ tɪlɪlala thura. Gɛr dɔɔn lumɪ nɛɛke nū nuure inani tɪlɪlɔ, gɪ do dakha sere fev nū nuur.

Sɪ-n yire gaa sɔɔlera Jeneji sebera sapɪtɪrɪ 3.

Dɪ Thāgba Kɔɔtin so siirə: "Gidonɪ fi cuvre thale fi 'ler svɔn a jɔ nuɪa fev, bɪbāa fa-n hana, fa-n khona thɪlākobe wire fevke fa hanani yire. Ma pere laare fere na kheri thĩthun, aɪ məl na ɔɔ məlɪ thĩthun. Ɔɔ məl na-n cuvre fi yuv. Dɪ fa-n dūɔ netilɛtirera".

Thāgba Kɔɔtin sor kherra: "Ma cuvre aɪ bi kɔ ga khur, nakha aɪ wal dɪ ga nɪ fi jɔɔ; fa gaare sɪ na kɔ bisāa, aɪ kora fa gar yire sɪ ɔr na dɔ far kɔɔtɪ". "A sor Adana ayi: "Gidonɪ aɪ kher fi pɛ nūu a kho thuruv biike mɪ kɔɔ pɪer fini, fa-n khoa', fer dɔ kirv dɪ ma sɔɔɔ thu, gɪ khe far. Fa vɔɔre waa sɪ fa-n yuraa dɪkɔ wire fevke fi

hanani yire. A na phu fare uu na pvusa, le thĩe fa-n kho dakha. Fa hũvserɛ sɪ fa-n 'le dikor phaphapha fi ker fi lɔ thuraake fi kɔɔ theni. Gidonɪ thilākobe fi do thilākobera fa ker na bir". (Jeneji 3:14-19).

Sa hune kpa kha kpa kha sũɔsɔke doni asi sopugoo lumɪ, di sa yere ger fev biɛlbiɛla ha u bire car bu agibo tire.

a) Mɔ sɪ 'leent ha u na Thãgba

Thĩ kɔtunake duɔn gɪre nĩke mɔ tibula na hanani ha u na Thãgba Kɔtuna'. Wɪ weere Adã na Evi a faa nãkuorra di wa-n puno wa-n ur biɛl duvra 'lo na Thãgba mɔke wɪ-n kɔɔ urnɪ kha caca fu paara'. Pol thõthõ mure mɔ tibula fini a ho Thãgbaa lãlaadaar. Di ado sɪ dor Thãgba lãlaardara sa puno ger a na hana ɔ ha ieeke haarana', gidonɪ asi kũu kha na Thãgba kuure.

Pha nɔ bɔ kukuv hale, gidonɪ huɛ hale sa punonɪ na bir na kuunna Thãgba. Anyee thumu dav ha ure thaa!

Sa mu ger sapitiri gɪre n kpaaneni.

b) Thũ khasɔ

Sɪ kera birɔ una Adã na Evira. Awɪ nũ nuur dor nɔɔ, di Thãgba so a funa ga bɔɔraale awɪ 'li kha na bir na do biɛl na caca khaa 'lo bã, wɪ 'leere ha u na 'li khaake wɪ

koo hanani caca fu paar di thũ kha ur nenẽ. A fi juur hun thũ kha jɔjuɔ do biel tibilaa thĩthun nĩke. Si ha uke hani asi thĩthun nakha tibila punone hana nwe. Sobor gelela do, ke doni tibilaake hunani kha kpũ 'li kha; thũ kha luun herra, kuun na khera, nakha cɔkaara, kɔtina na awi bisãsoɔ thĩthun. A fi bir to the gbe tibilala na di gbeburu huɔ.

Balanyo nweeke asi nũ nuur unani duɔn asi thethee 'li khaso debire do thũ kha di thũ khaalera n unane der, na ha helle na bo gaare. Di thiena thale n cuure di sa-n 'li ha uke si-n yaalni gure na gbẽgberena'.

c) Satã, fiful kpiɛ

Si jena di Adã na Evi koo nuure nũu Thãgbara, gidoni Satã debire a hona sii a po to wi per wi nuure nũu. Di wo mɔ gidoni Adã na Evi ture na dɔbɔɔle a pe Satãada nũu, ger gi Thãgba hẽe wi sor di wa-n kpãa Satãa tuurɔ. Ger do nɔɔ Satã hale 'lo da-n pe maar na suun tibil jɔjuɔra nĩke. A toore a do 'lo fifulda kpiɛ.

Si so fululera duɔn mɔ Satã cuu suni di si kpiɛr gure Thãgba soni gi-n sãsure, ger ka bor, di ga-n ka hala si. Ger do nɔɔ ikhaa tibilsɔ n jini bonɛ, di thoɔ ikha a pe doɔrera na mɔlo kpiɛresɔra. Ni ye wo thĩ ikhaake n kueani tibil ger duɔn: Tama khaa, na ta laare, na bodel cuure, na ha piere, na kɔtĩ do yaale na yẽe

thĩso...

Wɪ punone pɛr haar gaa thĩ cuusɔɔle na una ware bɔnane agɪbo nɔbɔɔ. A wɪ jɪ du do wɪ yɪere dapaara wɪ lɔvɔn pheruraake dɔnɪ sopugo pheru du do wa-n puno na ɪ 'lo bā. Dirake wo maar, na jēv, na ha helle na-n pɪ kpua' mena gɪ-n dɛɛnɔ.

Ger dɔ nɔɔ ado sɪ kɔɔ jɪ gelesɔ, sa pɪere kɪkɪ Satāa ful thɔsɔɔke a-n unanɪ.

d) Mɔ̃ thu debini a puuro

Obɔɔke Adā na Evi kɔɔ hanɪ Edē nākuorra, wɪ kɔɔ 'lire kha na thĩe fɛvuke hanle bunɔ. Dɪ thu kɔɔ 'laare thĩe fɛvuke wɪ-n yāalaanɪ wɪ 'lerɔ sɪ ga-n do fāga wɪ-n tɔ'.

Sɪ nenē thĩe debire, dɪ tibil bir do lālaardaa nakha thĩe fɛv. Jojɔɔ anɪ thĩthun jure mɔ̃ gɪ-n nunɪ sɪ tibil n puno a 'li dɪkor thura a kho. Tibil teenane a kēkerena hɔ̃ puu, na thĩ birɔɔke n kuɛanɪ le thĩe. Dɔ a tu dakha mɔ̃ bɔɔ debini a ga bɔre gure a kuɛlɪnɪ agɪbo ado ga kuere le thĩe sɪ a tu gɪ thalera. Ikha le thĩ dakuru n kuere du the thɪ khura. Ikhaada wo n kuɛ du do Thāgba nyuɔn juɔnɔ a kar du hi thɪena. Khoe na hɔrɔ thĩesɔɔke n dananɪ thu (a hona thɪ jɪ, jɛ kukuvlɔsɔ) nunane dɪ tibil har kēkerenena na thĩe thethe.

Tibil jojɔɔ anɪ thĩthun caanane gaare a jɔ bɔnane, gele fɛv dor nɔɔ dɪ tɪbɪla har derra. Gure fɛvuke sɪ yunɪ dor bābarane ast ha ie yāal para.

e) M5 khir loni thura

M5 Adā na Evi na koo nur ni nuu pa, wa koo ji khir dakha ga. Si aguri wi biel Thāgba so war wa khire. Maar koo teenane gi fo wi ga booraale. Ni booraake jaju haleeke na-n hanani ha ia', gidoni khir n ku wer maar. Gidoni wa tibilsale ye buru khir ho ware thieeke worone wuni dudu du do war ha jevu bu fev.

Di nenē si mire gire doni koo Adā na Evi 'lee ha ulera na gire gi-n unani nīke. Si duru bure di sere fev so heen ca bielala si ha fev ke doni sopugodaa. Gidoni thuke na deba'. Si gi teenane wi ye Adā na Evi di pa na-n heene si sor thake ya?

3. Ast tibil do pa

Ado si koo har kpu ga dor ga tee kha ga. Si gire doni koo sa ha kpu na Adā na Eva' si-n hona we juu.

Adā na Evi 'leere ha u, "Salom" gidoni wi bor Thāgba nu nur. Nīke sa ji ha u ast thuraake si hani nō', na ast yiru ga, oboke sere thethe soni yi sa-n pe Thāgba nō'. Gire na doni si ka na pe Thāgba nuu a na ne nuu gire fevuke teanani buke a-n ni sarni thie, si-n ka bor si na pe ast ha ful kperuke a-n hanani agibo tibulaa fiful thoso agborake Satāa ful thosora.

Thumu yv kofu vreeke sa birni sa-n dur liir sa fu sa-n mu mo sa 'lent ha u thuraakera kekerene jornti thake?

Sɪ punone mu nenē caca nɔ kaarɪke sa kanɪ. Dɔ sa-n pe nūu gɪre Thāgba Kōtun n sonɪ ɔɔ sebera ke dɔnɪ Bibil. Dɔ sɪ gba gɪre Thāgba n sonɪ dɪ sobɔr gɪ sɪ deɛnaa ha pɛrɛ.

=====

3 Mō tibil na hanant ha u na Thāgba

Thuraake sɪ hanɪ nī 'leere ha u. Gelela daan du the caca tɪbɪlaake Thāgba kɔɔ tinii pa. Dɪ cɔv pa caalera hale dɪ ga-n jal 'lo gidɔnɪ sɛrɛ dakha nɔvɛrɛ Thāgbara nūu nīkerake. Dɪ ha ie bɔrɛelera n thar asɪ tibil dora bilɔ fɛv.

Dɪ sa mure wo mōke sa birni na 'le ha ura, gɪre sa funant caca dɔvɔn, asɪ 'li kha na Thāgba.

1. Mō tibil kuun kha na Thāgba kɔɔ buni

Adā na ɛvɪ kɔɔ kuune kha na Thāgba du hulono. Sɪ awɪ nū nɔvɛrɛ dor nɔɔ dɪ Kōtun kɔɔ wee wɪ faa nākuɔrra jɛra. Kɪer wer sobɔ thumu guke n kɔnɪ buɔ a dona thī nɔvɛrɛ puu sɛrɛ fɛura. Bɔɔraake Thāgba Kōtun n kɔɔ weent Adā na ɛvɪ nākuɔrra da-n faa, Kōtun wee wer ɔɔ yɛ burɔ a funa ga bɔɔle wa-n puno na kuun kha na Thāgba 'lo bā.

Sɪ anyera sobɔrule do sar nī thī nɔvɛrɛ puu?

Asi sopugo dakha wee ser Thāgbaa yē burɔ. Gɪdoni asi hasɔ bɔɔ fev nar puu cvure. Thāgba Kɔ̄tɪn dakha wee ser a faa nākuvorra. Thale leere ha asi kuun khara na Thāgba Kɔ̄tɪn. Ha u na bir hale 'lo tɪbɪlala nakha Thāgba ga sa banone na so nayɪ ɔbɔɔke tɪbɪl na gbɛburɪ nɪ ɔɔ kuun kha na Thāgba ga, ga khuraare mɔ̄ a na hananɪ ha u ɔɔ tɪbɪl dora bil gɪre senu.

2. Mɔ̄ tɪbɪl na funɪ sɪ a bir a 'le ha u na Thāgba

Sɪ kɔɔ hune Thāgbaa sebera ka paasɔɔke n mianɪ gaa thumu:

Caca fu paar, Jejuu kɔ̄ bɔɔra, thɔ̄thɔ̄ thue n kākare dɪ wa-n sona ayɪ:

"Thāgbaa i n dvbarɔ thāgbara yū le pər, sɪ ha u n deene tɪbɪlala thura, ke lonaanɪ haar." (Luki 2:14)

Agɪpti Pol letereeke a kherent sor le:

"Gɪdoni ado ga bɔɔke sɪ kɔɔ donɪ lālaardara nakha Thāgba, ɔɔ Bikuun khi cvv ser dɪ sɪ bir kuun kha na Thāgba." (Rɔm 5:10a)

Wo Pol bire so thake ɔɔ leterera a hanɪ Efeɪɪdara ayɪ:

"ɔɔ khi kɔkɔ thɪrvra a kvna laare a cvvna dakha caar yenyɔ wɪ bir kuun kha na"

*Thāgba a do tomɪ biɛl. A kɔɔ inɛ a mi
tutugo buɔɔke dɔni ha iedaa nɛrɛraake
hunɔni na Thāgba, na wirɛraake wɔrɔnɛni.
Ɔr dɔ nɔɔ di sɛrɛ biɛlbiɛl yi lɔ paar
Thirɛra na Thu Phuu biɛl." (Efejudara
2:16-18.)*

Ka paar yenyɔɔke hunɛni, Bibil n nunanɛ tibɪla dor
"Thāgbaa lālaardara". Di mɔna gɪ sonɪ thalɛ ga thurɛ
tibɪl jɔjɔ agɪbo ga phurore tibɪlala. Di anyɛ ni-n kpɛr?

Sobɔr gɪ wer tibɪla na-n yāal wɪ yɛ Thāgbaa lālaardara
ha wa'. Awɪ i yāal para gɪ thɛ. Sɪrake tibɪl na puno na
bana gɪrɛ Bibil sona'. Ado sɪ-n kēkerenane Thāgba a na-
n do Kɔ̄tɪn asɪ yirɔ ga, thalɛ nunanɛ di sɪ debirɛ do ɔɔ
lālaardara. Thalɛ gɪ ha.

Ɔmena gɪ ha na wirɛ na-n cuɔni awɪ du jɔfɔsɔa'. Awɪ
cuɔ pa n laarɛ awɪ duke wɪ harɔni.

Thumu bireeke "sɔni lālar" nunanɛ sor dɔɔra hulonone.

Kuureeke tibɪli kūu kha kuurnɪ na Thāgba sobɔr gɪ waa
gel, dirake sɛrɛ fɛv thumura telɛ.

Sɪ nɛnɛke, sɪ miɛ thɛ paake sa yɪni niwerara, kɛ dɔni mɔ
wa gbɛbɪni ha u n bir gɪ hale Thāgbara nakha tibɪla.

a) Jeju dɔɔn Taadaar

Sɪ kɔɔ fɔna caca ka paake sɪ huntɪ. Thɔ̃thɔ̃ thuesɔ n khune nɪɛ.

"Thāgba hina khure sɪ ha u n deene tibilala thuraake a nani".

Anye sɪ-n dur verseraake?

Caca th̃ɛ, sɪ jure dɪ Thāgba nar tɪbɪla fev. Mɔ̃ th̃ɛ funɪ thake a tɔ̃tuɔn gɪ bɔre kpe. Thāgba nar tɪbɪla. Gɪ-n nunane a-n yaaɛ ha u n birɔ hanale, a-n yaaɛ a cuv kuuneeke hulonenɪ ke wa-n kākaronɪ n birɔ hana kha na tɪbɪla. A-n yaaɛ thale, na monake sɪ-n cuvunɪ du ho lālaardara ha sɪ na ɔr, mɔ̃ asɪ sopugo, asɪ dɪ pa na asɪ puu cuv na asɪ nur paasɔke sɪ-n nurunɪ. Na gele fev Thāgba na ser dɪ a-n yaaɛ sɪ kuune kha na ɔr. A-n ha ser ɔɔ ha ie!

Agɪɪ, Thāgba tire kɪɛɛɛ. ɔr gɪ, ga do tɪbɪla kɔɔ tɔ, sɪ ɔr te kɪɛɛɛ a puno a gb̃ɛɛɛɛ nɪweeke hanɪ le.

Dɪ anye a ti kɪɛɛɛ a cuv?

Nɪeeke thɔ̃thɔ̃ thuesɔ khunɪ n mure Jeju Kirisitii kɔ̃da.

Wɪ-n mure ha uke na hananɪ tɪbɪlaa th̃thun nakha Thāgba. Ger gɪ Jejuu kɔ̃ kir dɔɔn a gb̃ɛɛɛɛ thomaake dɔnɪ ha u n birɔ hanale tɪbɪlala na Thāgba.

Mõ Jeju koo cuv thōmaalera? Anye a cuv di tɪbla bir kuun kha na Thāgba?

b) Mõ wɪ kpanɪ Jeju kuku thurura

Ka paar yenyōke hunenɪ Rōmē na Efejɪdaraa sebera mure cācāa ayɪ bir kuune na ha u punone hale na Thāgba gɪ do Jejuu khi kuku thurura dō nō.

Sɪ gɪ dor thī kōfɪ ka di sa mu dōnɪ kɪrɪ Jejuu khirə nakha ast kūu kha na Thāgba. Sɪ birə sō Efejɪdara:

*". . . a koo helle, di the o khirə gireeke koo
cve nini di ni do lālaadara na Thāgba".*
(Efejɪdara 2:17)

Sɪ jena gɪ ɓo, di ast sopugosō, ast di pasō, ast booke sa-n yāalnɪ Thāgba hana ast yirə ga, ger cve sɪ di sɪ do lālaardara na Thāgba.

Sɪ gre fevke theranɪ teenanɛ gɪ 'le so heene. Di so heeneelera khir gɪ. Ger dō nō Jeju Kirisitiike dōnɪ Khorrdaa Thāgbaa Bikuun, ke na koo cvenɪ sopugo babiella, a koo gbaar, sɪ ga do wɪ fere 'wera' Thāgbaa nīkhiike sɪ cvunɪ dɪ do ast sopugo dō nō dɪ fuv, a heen oɓbara. Or yāale a lumɪ sopugo helvke sɪ cvunɪ kuku thurura, gidō nō wɪre fevke na pɛnɪ haar orra na bir na 'le so heene bā, di gidonɪ thale sopugo helvlera lumɪ Thāgba na-n hun vreeke pɛnɪ haar dɪ dvura lālaardaa bā.

Thale Jeju koo gbɛburi nɔwɛɛkɛ donɔ asɪ dɪ pasɔ. Gɪdonɪ gɪ koo hure thĩ bābaranane dɪ ga-n var tibili kuun kha na Thāgba. Dɪ Jeju koo kuɛrɛ varre, nenēkɛ huɛ bɪnɛ a kher too dɪ Thāgba na-n ĩ tɪbɪlala da-n ha wɪ ɔɔ ha ie.

Mɔ fa 'li ha ulera? Mɔ fa gbɛburi kuun kha buɔ na Thāgba?

c) Jeju duɔn asɪ Jamana

Caca thĩɛ, dɔ tɪbɪla bɪɛlbɪɛl n jɛ ado kuune kuure Thāgba nakha nte, ɔɔ sopugosɔ dɔ nɔɔ. Sɛrɛ fɛv teenane sɪ to asɪ dɪ pa Thāgbaa Kɔ̄tɪnɪ yɛra.

Dɪ wo Jeju Kirisiti lumɛ heluuke mɪnɛnɛnɪ asɪ sopugo, gɪdonɪ kuku thuraru a 'lɛ sorɪkɛ sɛrɛ thɛthɛ teenanɪ sɪ koo 'lɛ. Nenē sɪ teenane sɪ gba ha pɛrɛ a dɛɛnɛ Jeju Kirisitira, kɛ donɪ so yɛɛda buɔkɛ na cɔɛ sunɪ sɪ bir sɪ kuunna Thāgba.

Ger gɪ sɪ teenane sɪ hana Jeju too paar asɪ hara a too a na-n thoo sɪ. Or duɔn Jamana na Taadaake Thāgba thɔnɪ. Ga tee kha gɪ do sɪ ture ɔɔ taa kho bɪɛl sɪ dɪ sɪ bo a na-n do kɔ̄tɪ asɪ yirɔ gaaga'. Sa puno na 'li ɔɔ ha ie sɪ gɪ do sɪ bor ɔɔ Jamana doa'. Hɪnɛ mɔ gɪ bɔrnɪ dɪ fa jɪ ha u punone bir 'lɛ na Thāgba, du do Jeju Kirisitii asɪ Kɔ̄tɪn dɔ nɔɔ!

3. Ha ie hanane nakha Thāgba

Sɪ jɪrɛ huɛ hale dɪ tibil na bir na kuun kha Thāgba. Sɪ nenɛ, sɪ yāale sɪ jɪ mɔ̄ ɡɪ-n ɔvɔni, dɪwɪlu wo dɪwɪlu, sɪ punone hana ha u na Thāgba Kɔ̄tɪn.

a) Dav na ha pe deene

A ha u ha tɪbla yenyɔɔ thīthɪn, ɔvɔ pa bɔ ca jɔjɔ hale n nenani awɪ 'li khaalera.

Sɪ punone gba thī nɪrɔre na dau, ɡɪdonɪ, afɪ toona afɪ kūu khɪerera ɡɪ-n 'laa nare dau na sobɔr. Ha pe deene na mɔ̄ nɪ ɔvɔni kha n unane kuuneeke huloneni. Sɪ kāke ha u na hani ikhasɔɔ kuun khara ga, ɔvɔ pa ikhaake na buɔɔɔna' ɡɪ-n ɪna.

A sɪ gba thī nɪrɔre ɔɔdaar kuunnaake thenɪ jal kpaar paar sa ker dɪvɔrɔ a na lɔ̄ ɔvɔrɔ dɪ do a hire taan phi. ɡɪ punone daan a na-n bur ɔɔ kher na bɪsana a yāal wa-n neni nūu na fāga bu, a na-n phɔ̄phɔ̄lɔ̄nɔ wɪ a na hana war bɔ fɪvɪ kpa'.

Cɔka ole na hana ha u 'lo bā. Sɪ maara, na kɪɪer kɪɪerera, na launa na nīkhiirɔ a-n ha bɔɔ fɛv.

Dɪ ɔvɔ pa ca gele n tire ha ie beeke hani awɪ hara.

Thī nɪrɔre wooke dɔni ure hinani thɔma n gaare thɔ dona dɪ wɪ huɪra dea. Dɪ bɔɔ fɛv ɔɔ fil khure ka, da-n phaani wɪ, da-n nur wɪ, da-n kuena wɪ ire mɔ̄ awɪ thɔ na

bɔrna'. Dikhãa bɔɔ Durdara n cuure thalera awɪ lakol bisãsɔra. Ger gi fil ca gele na cuv pa ca gelela khunoni thale gi-n unane maar na ha kuere, na hel tiir kɩere. Di a gi ha thale dau na ka anɪ ha pe deeni na-n hale 'lo bã'.

Anye dɔ gire thĩ nɔrɔeeke n dur sunɪ asɪ 'li khara na Thãgba.

Gɪdonɪ, Thãgbaa ɔɔ bɔ jura n yãale sɪ je ha uke a hanani, a-n yãale asɪ kuun kha na ɔr n dɔ dau na ha pe deeneeke sɪ hanani ɔrra. A-n yãale a wee maar na mɔ asɪ ha n heen sunɪ sor, ke dikhãa bɔɔ n tona sunɪ kãkarɩke n thenɪ Thãgbaa ha iera.

Dikhãa bɔɔ sa-n 'laa 'liro a jɪ nɔ kpaa thĩ ɓɔnaake Thãgba n cuv sarna' ger dɔ nɔɔ dakha sa-n puno a na l-Thãgbaa ierara ɓilɔnɔ'.

b) Di pa faare na ha u

Sɪ hune ka paarsɔ Thãgbaa sebera gi puno gi miɛ kha na thĩ nɔrɔeeke gbaanni, gɪdonɪ thĩ kɔtɪ gi di asɪ dur fev na dɛe Thãgbaa thumura.

Sɪ hune ɓo Rɔmɛdara makɔther verse biel.

"Nenẽ gire so heene na hale kpurake wireraake hani Jeju Kirisitira ga. Gidonu Thu Phuu fãgaake n 'laaneni yire du the asɪ biel dora nakha Jeju ger birsene mi a ti mi sopugoo fãgara na khirii fãgara".

Dikhāa bɔɔ si punone na kpierna asi di pa tĩsɔ du bir do sar heendaa. Di si punone na kpiern na juna gi, si yiererake di si bisere, a teena kule, di sa-n heen sor dibara.

Delēdelē, ga puora mi kɔɔ heene vələsi kōtĩ duba yenyɔ. Paru terē hu kōtunaake hant thi balɔ, gi kɔɔ dubi mare di ga-n ni mi jɔɔ. Mē gi ɔbɔɔke fi-n junantifi di pasɔ gi-n vɔɔ fer. Si Thāgba wer ha perēeke si hanantifi Jeju Kirisitira do nɔɔ di faa a-n heen si sora'. Ger do nɔɔ ga teena sa-n heene dibara sora'.

Gidont Thāgba thubi ser gi do nɔɔ si hana ha u na ɔr. ɔbɔɔke si-n junantifi bona buɔnɔke huloneni Thāgba Kōtin ha sɔni, thale sa dunane heenda dubaake si kɔɔ hanantifi na faa si sa-n kākā sopugo faareraake si 'lent na ha u Thāgbara.

c) Nav

Jā caca letereraake, a si hun le si-n yire mō gi sɔni ayi:

"Nav na-n hana maara si navvke danantifi vīv n weere maar... Di vreeke maar n kɔni na hana navvke danantifi bɔɔbɔa'." (Jā 4:18a na c)

Ka paartike n dur ser sa-n do maar na-n fu si Thāgbara ga gidont a na ser.

Sɪ jena kɪer mamaraale ha pedara Jā koo muna, tɪbɪla weeke koo kuunanɪ Thāgba du do Jeju Kirisiti ha pe do nɔɔ.

Sɪ gɪre donɪ bɔ ku thīe duɔn Thāgba fuɔr ca jɔjɔra nī wa-n nuna dɪ Thāgba dor nav Thāgba ga, sɪ punone dapaara a kɪer dɪ gɪ teenane maar n kɔ sɪ Thāgba Kōtɪna. Sɪ punone kɪer wo Thāgba guke n kɔnɪ maar gɪdonɪ a-n phaane, a-n khor fāga. Mena gɪ na asɪ thɪthɪsɔɔ thɪl jɪ hɪra ka wɪ-n fuɔrnɪ thuesɔ na ka wɪ-n cuvɪ dɪfɪ thɔma, bɔɔ fev maar na ha jun n fuɪleɪ tɪbɪla.

Sɪ Jā thōthō so sare, Thāgba duɔn nav. Dɪ a-n yaaɪe sɪ tɔɔ ɔrra a na kākanɛ. Thāgba n yaaɪe sɪ hanana tu jɪ hulō dɪ unɪ na ser. Dɪ anye do thī nɪrɔre ɔɔ naurara a nɪnanɪ? Sɪ hɪne wo Jāa sebera:

"Gɪre nenanɪ navvke Thāgba na sɪnɪ duɔn mō a koo thɔnanɪ ɔɔ bɪkuun bɪel 'lē'lē'lē thura, dɪ mē sa 'lɪeraa yire." (1 Jā 4:9)

Mō sa hananɪ ha u na Thāgba duɔn do sɪ jɪ tue bɔɔbɔɔ dɪ a na ser sa teena wo Thāgbaa bɪr a na-n ku sɪ maara'.

d) Thāgba bɪleɪ

Sɪ koo mure mō Thāgbaa ha sɪnɪ ɔɔ ha ie, na mō ɔɔ yaaɪ donɪ a te maar agɪbo so heen caasɔke asɪ ha n heen sɪnɪ dɪbara. Sɪ mō cuv, cuv paara ga the, do sɪ per haar sɪ

juna tue Thāgbaa naura gi do nɔɔ sa kākā Thāgbaa ha ieraake a-n 'laanti biloni di ha si.

Dikhāa bɔɔ gi-n daan wer adorake asi kuun kha na Thāgba na bɔr mōke, asi kpter nɔ na asi tu do punone una sar ha kuere dikhōo, du pter si di ha ulera dikha bɔrɔ gbe.

Anye dɔɔn fil dureeke teenani 'laare? Si-n junane Pol thōthɔn Thāgba bielike hanti ɔɔ letereraake a kherenti a ha Efejɔdara:

"Kirisiti n tɔɔ dakha anɔ hara gi the ha perera ni puno ni gɔ nɛɛ gi hulō naura. Ni puno na-n ji na tu phuusɔ fev mō Kirisiti nav pierni, a gbaanna, a hulona, a gbaanna dakha yī; ni ju jina ɔɔ navvke kanɔ ju fev ni puno ni hi phi na Thāgbaa hi fev." (Efejɔdara 3:17-19)

Si teenane sa-n bielne Thāgba thale bɔɔ fev. Gɔdomɔ si hanane Thāgba biel yāale gi ju cuv si si ji bɔɔbɔɔ mō Kirisitii naura hanti. Thale sa ji Kōtɔn hura sa-n per di mē sa ju hana ɔɔ ha ie ga-n deenɔ.

4. Nɔ biel ulferেকে hande na Thāgba

Nenē si mia mō sa-n hanani ha u na Thāgba, di si bulele asɔbara anye dɔ gure Kōtɔn pierni asi yirɔ, ado si-n yāale sa-n kākane ɔɔ ha iera gi dā thu.

Ni hune ado du yenyooke koo keni kha mamara. Di tu kpesesoo ur a gbēesi thumia doni kila awi thithun du pi di du yenyoolee kōtiso punone a khere sebeeke n nenani di wi bire gbebi, di wi-n khāa nyēbi jine ke doni ha iedaa. Si ha ie sebeelera wer fev cunyi, u n hanane gire na gire a na cunyi su do ha ura puore awi thithun. Si anye na kpaane ado biel awi thithun na-n cu jofusooke teanani wi kparaa'?

So tūke koo hanle na bire na ur wo.

Ger gi Thāgbaa sebe na-n mu no biel ulfe thumu gi-n nunane booke Thāgba yaalni ha u na tibil agibo caar, no biel ulferē n le gi. Di anye duon no biel ulferē? Biel gi do na mō si koo yient yū sor gbēesidaara ya?

a) No biel ulferēe kur

No biel ulferē ure ni tunti kha na ū tibil agibo mō ni-n mte kha na tibil a ji kha thiena a cuv gaa sebe, thē guke leni tubla yenyoole agibo tibil gbulona yenyō. Gire kherani nūore cast jofusooke wa kparoni si ha u n puno gi hale awi thithun, di wer yenyōra teenane wi cō awi kpter tiso na gire fevuke wi soni una cuure.

b) No biel ulferēeke hani Thāgba na Egluju thithun

No biel ulferēeke ba suni nenē duon ure teleneni Egluji na Thāgba. Obooke wa funi Jeju pa a koo tunene oo pipu dikor nakha oo kpākpāadara. Matia sebe mure mō thieso koo kani:

". . . Agipi di Jeju gba thĩ yɔnane, di ɔbɔɔke a fuvɔrni Thāgba per pi a ha wer sa so war: Ni gba fɛv a yɔ. Gidonu gerra dɔ ĩ tɔmĩ; Thāgbaa nɔ biel ulfe tɔmĩ guke deereni gi faa tibila bərəəm sopugo". (Mat 26:27-28)

Kɪer sɪ yɪere dɪ Thāgbaa thɛthɛ te kɪɪere a faa sopugo a ha wire fɛvɔke na hantɪ nɔ biel ulfereraale. Sɪ-n junane dakha dɪ sopugo faarera Jeju Kirisiti dɪbara 'lɛ'lɛ'lɛ gi-n 'le ɔrke kɔɔ 'laanentɪ dɪbara a do bontɪ ji thɛ, ɔr punone a cuv Thāgbaa kul sar nĩkhi dɪ ie.

Sɪ ka paaraake wa per gɪreeke wire n 'lentɪ sopugo faare, na ha u na nɔ biel ulferɛele na cuvntɪ su do wɪ 'lirɔ'.

c) Ful debire aftɪ yirɔ

Thāgbaa sebera, Thāgbaa thɔthɔnaa thɔ sebe n dur ser thɛ gaa biloole. ɔbɔɔke Pɪer muntɪ Thāgbaa thumɪ pi Pātikoti wire, tibil jɔɔle buleele:

"Anye sa cuv? "Dɪ Pɪer so war: Ni deba haar, sɪ wɪ gba Jeju Kirisitii i wɪ kɪɛna nɛrɛ fɛv bielbiel nyvɔnɔ anɪ sopugosɔ faara, dɪ na 'ler dakha khaardaake dɔnu Thu Phuu". (Th t t 2:38)

Thale Thāgba ti kɪɪere a cuv thɛ ger duɔn ulfere yenyo tibil wo tibilɔɔke pɪernɪ Jeju Kɔtɪn haar a lɔ ɔɔ nɔ biel

ulferera. Kōtī tire kpiere a faa nte sopugo fev a haa, kiru duon gi cuv ha u gi bir gi ha ntee hara wire fev. A tire kpiere wo a 'laa ɔɔ thu ha pedaar wo ha pedara, di Thu Phuulera na bulo ha pedara wi hana ha u wire fev nakha Thāgba.

Ka paartke ninane dakha asi bilo gire si teenani si cuv, di thīe yenyɔ haanle si wa biel duon yɔ kpeere.

Yɔ kpeere dor thī kōtū ka, si gire sa juloni kɪer jɔɔ duon ca thumur bireele, thumu bire guke yɔɔni ka ger duon debire" ɔrra wi-n so dikhāa bɔɔ wo aa: "Ni deba haar".

Di anye wer teana debire?

Asi cuv pa Thāgbara na ɔɔ Bikuun Jeju Kōtina teenane debire. Si si puro sa-n 'le Thāgbaa ha ie, si si puro sa-n lō ɔɔ nɔ biel ulfereraake doni ha iedaa, gidoni sere fev hanane cuv paake na kɔɔ buɔnɔninake di Thāgba na tee si ɔɔ yera ga'. Si kɔɔ beesure, agiborake si cure thī dikha si sa kɔɔ thernaa ga. Kōtin na kɔɔ hana caca too paar asi yirɔ ga.

Mō Pter yini si "deba", kiru duon a-n biel ser si gba caca too paar a hana Jeju Kōtin asi yi hanana. Too paar duon a hana asi thīthun a na thɔa asi yi hana. Gire doni si bɔ ye Jeju Kōtin na-n thɔɔ asi yɔ', nenē gi teenane si ka tuonee. Gire doni si bɔ Thāgba Kōtin a faa jiera asi yirɔ, a teenane a gba too pa buɔn asi yirɔ ke doni cacadaa.

Dɪ ɔbɔɔkɛ sɪ-n jɪnɪ Jeju dɔɔn asɪ Kɔ̃tĩ thĩ jɔjɔɔ n debire asɪ yirɔ. Gɪdonɪ sa faare Jeju a na-n thɔɔ sɪ thĩɛ fɛvra. Sɪ teenane sɪ na a na cvɛna gɪrɛ fɛvɔkɛ Jeju nanɪ, sɪ sɪ teenane sɪ bo dakha sa-n cvɔ gɪrɛkɛ Jeju n yɔɔna'.

Ado sɪ-n cvɔrɛ gɪrɛkɛ Jeju n yaaɪnɪ, sa yɪrɛ dɪ thĩ jɔjɔɔ na debire asɪ yirɔ.

Nɪ ye thĩ nɪrɔrɛsɔ: Mɔ̃ asɪ fil hanɪ na war, khɛ yaaɛ na kuun yaaɛɛ bilo, thumu mu paara, asɪ cvɔ para.

Asɪ gba thĩ nɪrɔrɛ sa-n yaaɛ sobɔr na fil telɛ yaa agbo sa-n jalana sɔsor kuure? Dɪ mɛ gɪ dakha, dɔ tu cvɔ na tu thernane n debi tu nɪrɛ na tu koeresɔ.

A sɪ faa Jeju dɪ na thɔɔ sɪ a na debi ser, dɪ ga bul ser dɪ sa hana ha u gado na Thāgba dɪbara ga, sɪ na wɪrɛ dɔnɪ asɪ ɔ khudarasɔ na wɪrɛkɛ dɔnɪ asɪ 'walākha tibil.

Ger gɪ sɪ teenane sɪ hanana ha ukɛ Thāgba n 'laanɪ, sɪ gba gɪ a na tinɛna wɪrɛ fɛvɔkɛ dɪɔ sarnɪ. Sa jure mu gɪ bɔɔbɔɔ sapɪtɪrɪ gɪrɛra n kpaanɛnɪ. Nɛnɛ sɪ daan bulelesɔɔkɛ sɔnɪ ayɪ:

- Mɔ̃ sa cvɔ sɪ ha u n puno gɪ too asɪ ɔkasɔra?
- Mɔ̃ sa cvɔ sɪ ha u na-n hale asɪ buɛɪ dora na asɪ kuunsɔ na asɪ 'walākha tibilsɔ asɪ thɔ̃ do pasɔra?

d) Thāgbaa bul

Thumu yuusɔ gukɛ daanɔni a bɔr ka gidɔni ger dɔ gre si-n caanani diwɩlu koo. Si si kɔɔ mure nɔ biɛl ulfɛ thumur. Di si sor yi ha u punone a puɔr ado ner yenyɔ fev na ni nūu gireraake ni kɔɔ somi a ji kha. Di ado asi nɔ biɛl ulfɛ gi nakha Thāgba, anye na dana ado sa-n cuu gre si somi ulfereraala', kiru duɔn asi bo na cuu sopugo 'lo a bona sa-n yāal si deba'?

Bulele gukɛ kɔ̄tɩnani ka gi khure fi puno fi 'laa ga tuur khɔ̄rɔ̄ khɔ̄rɔ̄. Sobɔr gi wer tibil biɛllake na sara'. Si-n cuure di paarsɔ diwɩlu koo. Bil ikha hale asi yirɔ ke teanani si jɛ cuu gi bɔr ga-n per, ke dɔni mɔ̄ si teenani si faa Jeju a na-n thɔɔ si.

Ger gi buleleke sa buleni asibara duɔn: Ka si gar yire di sa-n jal? Anye dɔ asi kpɛr, anye n daan sar, gi-n dubire Kɔ̄tɩn be? Si-n yāale na asi yɔɔ pasɔɔ fev, asi thunɔsɔ si faa Jejura a debi si a na-n thɔɔ si be? Agibo sa-n yāal ɔ̄ Kɔ̄tɩn do asi yirɔ ga? Ado si cā asi sopugosɔ Kɔ̄tɩnna a na faare na ha si, di sa jure ha uke haaraani. A sa yāal ɔ̄ bul na tee pɛrɛ, a na ha kha na sɛrɛ.

e) Thāgba yāale

Mɔ̄ sa kpɛrna wire dɔni Thāgbadara na nuɔ, su do lālana we awɩ cuu para, wa-n yi awɩ di pa kpuraka', di

wa-n yáallake wo wi urna Thāgba hue gi da Thāgbara woa'.

St-n yaale si kpākpāa waa tibilsōraale, di sa-n so war wō: Su do ni 'ler Thāgbaa iera be? Ni jure ha ukera Thāgba Kōtun n 'laani be?

Agakpaana na kōo ji nō biel ulferēeke dōni ha iedaa ke Jeju gbebuna'? Dirake Kōtun ulfe wer hale too khorr. Gidoni Kōtun n 'laare o ha ie tibil wo tibilōke jenti Jeju dōni Kōtun di sobōrlee dahirera carana, a tu debire a debi.

=====

4

Ha u tibulaa thīthun

Si kōo fure 'laa tuurso bulelesōraake dōnni: Mō sa hana ha u na Thāgba Kōtun, na mō sa tooni o ha iera asi yi hanana? Nenē sa huue bil ure dōni tibulaake dōni pa bielbara na 'lini kha na mō wa tooni kha na ha u?

1. Nīwēeke gi-n unani obōke 'li kha na hani le bōbōa'

Sa fure a na so sokpa bielikke hani le Thāgbaa sebera:

*"Gɪ baar ma-n kho buru khu si ɪ too na ha
u a jɔ ɔvɔɔkɛ ma hanɪ kɛ wi-n khonɪ dɪ
wa-n yɔna si kɪla na-n pɪ la"* (Sokpaa
17:1)

Sokpaaƙe mɪanɪ kɪɛ n nɪnanɛ mɔ̃ tɪbulaa 'li khada hanɪ. Sɪ punone do lɛlɛ a hana thɛɛ dɪ vɔ̃vɔ̃, sɪ ado asɪ 'li kha na tɪbɪl ɪkha na-n jal bɔɔa', gɪ-n nɪ sɛr asɪ thɛthɛɛ yɪrɔ dɪ do nyanyaanɛ n hale. Gɛr gɪ vɛrɛ kheranɪ Sokpaa sebera nɪnanɛ dɪ 'li kha dor thɪ kɔ̃tɪ dɪ bul ha ie toorera a jɔ dɪkorukɛ fa hananɪ tɔ̃tɔ̃ taballa sɪ do thɪ khara nɪ-n khona, jɔjɔ anɪ thɪthun jɪrɛ sokpaaƙɛ kɪr.

Sobɔr gɪ wer, ɔbɔɔkɛ fɪ kulnanɪ tɪbɪl pɪ, kɪɛrɛ n nyanyaã fer.

Yɪ hananena fɛrɛ gɪ sa-n too kha na tɪbɪla sa-n cãa khasɔ. ɪkha n dor asɪ kũusɔ, wer n dor asɪ ɔ̃ khudara agɪbo 'walãkha lakol bɪsana. Sɪ-n caananɛ tɪbɪl ɪkha yɔtɔ, ɪkha dabulo thɔ̃ do paarsɔ. Dɪ mɔna sɪ kɔɔ sonɪ bɔ ukhara thumɪ buu fɪw agɪbo ɔvɔ pa bu ɪkha punone ɪ a nyanyaan dɪ 'li kha bɔɔkɛ nɪ hananɪ dɪ kɪɛrɛ kɪrɛ ɪ ur liirɔ: Gɪ-n punone do nɪkhɪi agɪbo dɛr, maar agɪbo hel tiir kɪɛrɛ. Dɪkhãa bɔɔ kona yenyɔ 'li kha bɔɔkɛ wɪ hananɪ punone kuur wɪ lee kharake gɪ puuro. Mɛ̃ gɪ dakha tɪbɪlaake dɔnɪ ɔ̃ khudara awɪ 'li kha punone kɪrɛ, gɪ una awɪ dɔɔle gɪ ho ko buu gɪ. Kɪlaake n hanɪ tɪbulaa

thĩthun, gi-n ina ware bɔ gaare di ni kukuuke gi-n
'laanunake dɔɔni gi-n inane kpãkpũu tibil ikhara.

Ger gi si hune Thãgbaa sebe ga thumurra.

2. Gire Thãgbaa sebe n durni

*"A ni yi hve, ni do buɔ na tɔɔ kha na ha u
na tivila fev". (Romẽ 12:18)*

a) Tibili tibil do pa

Si yiere di Polike dɔni thõthɔn nunane di asɩ pa thɔma ha
di sa do.

Gi yɔɔre ka di fa 'laarɔ tibilɔ nyẽbire si nayi: "Fer
haannike afida khure ka" agɩbo wo fi so tibil kpura "fer
kheruke fi-n ku mer nĩkhii ka", si sa-n bule asɩ bara mɔ
sa funi si si gbɛburi asɩ 'li kha na wa tivilsɔlera gi bɔra'.
Sere fev buelbuel teenane si bir si hun asɩ thethee fil na
asɩ cuu pa mɔ si-n urni. Gi teenane si bir si bule asɩbara
"mi dor fil khe tibil ikhasɔra ya?" "Mi hanane cuu pa
ikhaake n yaani tivila di wa-n hana ha u bɔɔraake si-n
hani kha gaa ya? "Mer n ena kila tivilaa thĩthun ya?"
"Mi dor tibiliike n tɔɔnani tivila, du do gire na dɔni
ma-n yãale ha u niwesɔraake n danani a na yãalna the
paar, du ka do mer ã kpa dɔɔ na per niwerara ya?"

Mɔ Thãgbaa sebe soni, tibil thethe na ɔɔ tibil do pa
n yãale bɔɔ fev a na-n kue ɔɔ 'walãkha ire. Ger gi si

teenane si birə hune asibara a je gido dikhāa nūweeke si-n caanani gi ther asi cuu para yaa agibo kpei.

Gidonɪ Thāgbaa sebe we ser si tɔɔ kha na ha u na tɪbla, dɪ mɔ̃ sa cuu? Dɪ anye dɔɔn fileeke a-n ha sɪnɪ?

b) Nau afi 'walākha tibilə.

Thāgba n yaaɛ "si na asi 'walākha tibil".

Thumu be wer yɔɔre murera si ga do mē gi yɔɔ kur jura ga. Anye dɔɔn fi na afi 'walākha tibil?

Afi 'walākha tibil naar dɔɔn, fi tuone mɔnake a hanɪ, aa ha mɔnake ɔɔ tibil dora agibo ɔɔ the para, caara agibo tibil sɔ̃v ure a donɪ. A na afi 'walākha tibil dɔɔn fa-n pɪe nūu, fi je dakha gure a-n yāalnɪ a so. A na afi 'walākha tibil dɔɔn fa-n therana gure dɔnɪ ɔɔ thĩsɔ na gure a-n yāalnɪ, kiru dɔnɪ fi-n yāale ɔɔda bɔ. A na afi 'walākha tibil dɔɔn fi-n golone thumura, na cuu paraake fa cuvni gi do ga yagɔvure agibo gi puurə. A na afi 'walākha tibil dɔɔn fa-n fɔ haar thumu yɔɔsɔraake na laar filesɔraake fi-n hanani afi 'walākha tibilə. 'Walākha tibil nau dɔɔn dakha fi gbɛbɪre pɪ a na faa dɪ paar a na haa si na tuu na ɔɔ yɔɔ pa fev, na yēe thĩsɔɔ wo. . . Dɪ ado thale si-n 'laa yɪ naura, si-n 'laare tɪbulala 'lar si cuvna ha uke na puɔrenɪ a na una bɔ cuvɪre asi kūu khasɔra paar fevuke si toonɪ.

c) Biele Thāgba a na pe wirera n cue sinti puure

Verseeke si hunti nenē so sare ayi: Si dō buo si na tōo kha na ha u na tibila fev. Di adorake si-n ure bōobōo, si punone caana tibil ikhaake awida khurni, ke n kākanenti bōoraake wi-n yienti di ha u na-n hala'.

Sobor thumur gi mō thiena hanti thale di ga-n ku buo a ha thuraake, gidoni sopugo gor nēe tibila hara a ma ka. Di tuurike sa 'lenti dōon sa hune wo gire Polike dōni thōthō soni, da-n ha si 'lar di sa bir na yaal ha ie toore.

"Na-n bōna wire n kpoone narni, na-n bōna wi na-n yi svōn n 'le wa'." (Rōm 12:14)

Ni jure hune Pol yaaale si dō ha ie yaaldara kpākpaane gi ger gi di mu debi balāther. A bire so wo:

"A tibil cvvni puure na-n bir cvgvv puurā. Na-n yaaale gire na bvōnōni tibila fevv yēra... Nereeke mi-n nani na-n tiir helua', si ni serv Thāgbaa nīkhi a tiir. Gidoni Kōtin sor Thāgbaa sebera ayi: Hel tiire dō inida, di iner dō ure na limani tibil gire a cvvni. . . Fa-n do puure na-n puno fa', dō fi ka fi kēā puurera ga-n the afi bō cvvra". (Rōm 12:17, 19 na 21)

Thumia guke khunonɔ cuvrera sa bana wera. Yi hananena si-n caanane tɔbilaake n cue sint puure ikha na-n ji sa cua', si ikha n jure gbelẽ gbelẽ sa cuv. Dɔkhãa bɔɔ thiena n dã ser du khur ka, du teena fil yãale jɔɔ. Ger gi ado ha u nyanyanena gi Pol durso na bul ser gi nina si mɔ sa gbani file na mɔ sa cuvni.

Ger gi ɔbɔke fi yaalni hue si fi worɔ tibilike ɔɔda khurni dɔ gi do ha ie yãalela fi-n worɔ si ga-n do kɔla gi debi doa'. Hu buɔ gado, ado afi gbɛbɔna tibililera a yaal the paar nɔweraale, ni tha gireraake doni kho bire agɔbo thũ khaale, si gele fev teenane gi cuv na helele file na nav.

A sa cuv thale, si punone a juur nɔwe jɔjɔɔ a golona thũ kha ikhasɔra. Gɔdoni si punone a gbɛbɔri 'li khasɔ tɔbilala du ju hana fãga a cuvna dakha ha u du ker bir a ha tɔblaa thĩhun.

Si ga do mẽ ga ha wire wirɔ'. A si caana tibil di kpal ga do kpãkpalã ga, a punone na mãa si huẽeke sa gbani si si guvna nɔweele, a bo a na pe si nũɔ'. Anye teana cuvre?

Si yãale huẽeke na gbani si kuere agɔbo nyanyaane na-n deenɔa'. Bɔɔ fev, sa-n faa hue puure n puno sa' si si gba gi a pe Thãgba Kɔtɔni nyɔkɔɔ. Si ga nina ado thumu dɔɔ teenane si jala fãgadarara yẽra sa-n jalna gaaga. Ado thĩ doo teena dɔ si jalna fãgadarara. Ado thĩ doo na kue du

do gi-n thar asi yi hanana na asi thĩsɔra gi daan gi jal fãgadaraa pa.

Asi kuun kha na tibula dor thĩ kōtū asi yirə, di gi punone a una sar bonane agibo sɔn. Ger gi sere fev biɛlbiɛl teenane sa-n kpiɛr mɔ sa cɔvni si si hana 'li kha buɔ na tibula, gi do nɔɔ tibula n ji di ser do ha ie yaaldara.

=====

5

Ha u herra

Nenē sa mure ha uke teanani gi hana cɔkaara.

Gire sa tɔtɔnani thumu nɔɔke dɔn sa kɔɔ funane si hun sokpaasɔɔke hani Thãgbaa sebera:

"Bisã dɛbɛalu n dor sɔn ɔ thira. Di kher cĩcimane hvre mɔ wi-n teni thvɔn di a-n 'lũ bɔɔ fev. Gi baar di fa too di khura a jɔ gire fa toonani kher kil yal na nĩkhidaar."
(Sokpaa 19:13, 21.19)

1. Ha ie 'leere

Mɔ gi muni ka paar yenyɔraake a telē khera, si tibil wo tibilike hanani kpiɛre na jure agu kir bɔɔbɔɔ. Sa-n khɔɔ khera ga, gidoni ure kherani n yaale sere fev biɛlbiɛl n birə hune asɔbara. Di wo dureeke sa tironi ha gire:

Tibil wo tibilike, a kuun ha fi, a kher fi do, a bisaan fi do, mōke fi hani, a cuv wure fi hanani kha cuɔɔ na afi ful kpal di ga ni wi jena sor heene hale na kpaanenti. Gidoni cōka biella, tu biel 'lē'lēe fil kpal daan gi cuv ha u n 'lee nere feura. Di mō thī daake 'lunoni bōo fev pipu paar n deere koo. Asu tibilsōo cuv pa ikha n pe sare ha fu bōre, agibo khūe, agibo thū kha di a-n per gbegbegbe du ī nake pe sar kila. Agi ha thale ikhaa tibil so yi, mōke Sokpaa sebe soni, gi baar ī too dibara a jo gire ma hani cuɔraake ha u na-n hana'. Niwe kōtūke cōkaar n caananinake a gi dā di biel fu haar cuv paaraake u n cuuni a thunō du yaguv di ti kpiere un-n the si un-n faa cuɔra. A gi ha thale pipu paar biel duv n nyanyaane du purna lee kha khorr.

Gire si-n niēni dor thumu khena ka di a-n ku maar, sa do sobor dakha. Di mē gi tibil jōjō jire gire si-n muninake. Ado sa mu gi kuru duon kpiere si-n jaa asi kuunsōra, gi do nōo wi golō kue jōra. Di si-n biēle tbiila fev bielbiel wi ure dō ha ie yāal thōma awi thethee cōkasōra.

Si-n yāale gi dō asi cōkasō duon ha ie cōkana adona ca wō paar mōke thura kuēni nī koo. Si ado ikhasō ur pa gbāga ha kpu gi-n do ware niwe a puuro. Dō si kpiere si hun mō sa bulni waa tibil casolera, na waa cōkasoolera hani gaarera.

2. Mō Bibil n yāalntu her n hana

Sɪ-n yāale nt koo hune caca bo gure donti Thāgbaa kpter heri bilo, agipti nenē si hun nɪwēeke n hanɪ le tier dɪ a-n nyanyaan herra, si pɪpudaa si hun thī bo gure sa cuvnti gi do noo si cuv ha u na-n hale asti cōkasora.

Sɪ jɔvɛe hun, gure kherant Jeneji sebera ke miant sapituru biel na yenyora, aa Thāgbaa tire kuun na kher ū dor ūvda. Ger gi obōoke tibil donti kpakpaar, gi teenane mō a donti tibil a yāale tibil kpuke wa bulnani kha awɪ yi hanana. Kiru dɔvɔn kuun n he kher wɪ too kha mō Thāgbaa sebe sonti gi do wɪ-n bulle kha ū na vna.

Gi teenane wɪ ye dav awɪ bā kharara wa-n bul kha.

Dɪ gure donti noo dɪ Thāgbaa per her gi mure le Ulfē Phaara. Pol thōthō mure ga thumɪ letereraake a kherent a ha Efeji we gbēbidara. A so le ayɪ dō kher na-n wur o kora, mōke Eglɪji wurnti obara Jeju Kirisitira. Kɪer ga do dɪbara wurre guke na-n jena', si dɪbara wurreeke donti haara gi the dɪ kher na-n yāal unɪ-n da unɪ kora, unɪ-n buluu, unɪ-n bā kha na o wɪ do biel. Pol n kpākpaane konana dakha dɪ wa-n na awɪ thethee kher mōke Kirisiti nant we gbēbidara. Sɪ yɪere nav vɛe dubɪrɔre a jo phī kha nav, ke o dakha hanant o too pa herra. Nav caalera, ke them Thāgbaa pa, n 'laare yɪ afti kherɪ yāalso, nav guke n theranant haant thī yāalso

dakha, nau guke gbebanu pi a cuu th̄e fev gi do n̄o bonane n ha ɔɔ khera.

Obɔɔke si-n yaalni si cuu m̄ɔ Thāgbaa nau soni asi herra, ga dor dabuɔ a na cuu ha u ga-n hale ast cɔkara.

3. M̄ɔ sa peni Thāgbaa kpiɛrlera cuvre

Caca niweeke danani cɔkaaro duɔn m̄ɔ Adã na Evi nuɔrni n̄uu gi, gure na doni wi to awi di pa khɔrɔ khɔrɔ wi mar di wa-n h̄e kha sor. Kuru duɔn tibili mere ger nyanyaane ha ie hanane. Obɔɔke tibil n yaalni ɔɔ thethee da, a-n yaale gi jɔ tɪbɪla fevuda, aa-n therna ɔɔ bubuli yaalike a hanana'. Obɔɔke tibil kpiɛrni a 'le gure n daaraani dibara, gi-n ferere da-n file th̄e agibo di khaar ikhasɔɔda na fāga bu di pe ɔɔ pa gi puno ga-n buluu. Ado cuu pa ca gele har paar biɛl n debire di do dee agibo foo kɪla n ur awi th̄ithun, wi ma wa-n nur kha wa-n bena khasɔ. Th̄e yenyɔraale sa-n mu ha ie thumur 'lo bã.

M̄ɔ sa guvr ga niweeke?

Anyee fil dur ca sa puno na 'laa?

Si kɔɔ mure cuu pa yenyɔɔke kuun na kher fev teenani wi hanana; nau na dibara wure. Cɔkaaraake biɛl duvr hani, kuun na kher n dor biɛl di wa-n cuu th̄e ȳe biella na ur pa biɛl na ha u na 'li kha. Herike tɪbɪla yenyɔra

fɛv dont dɪbara nadara na puno na ha mɔ̃ Thāgba her hana'.

Dɪ ado sɪ jɹɛ th̃ɛ thakɛ, sɪ teenanɛ sɪ birə hɪnɛ asɪbara fɛv biɛlbiɛl, gɪ do nɔɔ sɪ jɪ tue dɪ sa do dɪbara nadara asɪ he khara na asɪ ko agbo asɪ khera ga. Agɪɾɪ dɔ sɪ bir sɪ kɾɪɛrna mɔ̃ sa funɪ sɪ na ju hana naura asɪ cɔkara herɪ bilo. Sɪ-n bire sa-n 'loro wo, sɪ-n mure nauvɔkɛ Thāgbaa sɛbɛ sonɪ, kɛ n 'laanɛnt dɪbara koo haandara. Sɪ kɾɪɛrna cuv pa gɹɛ sɪ-n hanant dɪ do gɪ-n yanyaanɛ asɪ cɔka, dɪ pɪɛr ha u na-n hala', sɪ hun dakha mɔ̃ sa debini asɪ cuv pa puukɛ sɪ hanant asɪ yirə.

Gɹɛ fɛvɔkɛ sɪ yɪnt n yaal sare debire koo asɪ filla, sɪ ga yɔɔ dɪ fa debi gɹɛ puuroni dɪ ga fi na do dabva'!

Cuv pa puusɔɔkɛ sɪ hanant asɪ yirə kɛ asɪ dɪbara naa cuvnt dɪ gɔ nɛɛ a pur asɪ hara. A sa yaal debire na sobɔr, dɔ sɪ faa hvɛ Thu Phuu n do ɔɔ thɔ̃ asɪ yirə.

4. Thu Phuu na ɔɔ thɔ̃ asɪ yirə

Thu Phuu dɔɔn, Thāgbaakɛ hanɪ kha na sɛrɛ, Thāgbaa thɛthɛ haan asɪ binɔ. Ɔɔ thɔ̃ jɔrɛ, sɪ punonɛ so Thāgbaa thu na bulo sɪ thu kɛkɛrɛnɛna, na puurera na dɪbara naar asɪ yirə. Mɛ̃ Thāgba yaal a sɛ ɔɔ bi asɪ hasɔɔra, dɪ besɔɔlera ha gɹɛ: Nau, dau, ha u, ha fɹɛ, ha bulo file, bɔ cvɹɛ, sobɔ cvɹɛ, hɛlɛlɛ file, na dɪbara fɹɛ. Sɪ jɹvɹɛ hɪnɛ ɔɔɔkɛ bireekɛ sent asɪ yirə mɛ̃ sa hana ha u asɪ hera ga-n dɛɛnɔ.

Sobor gi wer cuv pa bo girera inane ha u tublaso too para na awi 'li khara hersora. Si cuv pa bo ikha hale wo ke Thagbaa sebe muni, ke n cuenti dakha ha u du ha pa bieldara thithun.

Thi kotu gi di fa pe afi ko nuu agibo afi kher nuu a jo mo fa-n lurni agibo fa-n so haanike n cue gire phubi. Nu pere dor thi kokuu a si yaal si je thi boreso na yaaleeke asi ko agibo asi kher hanani. Nu pere n bul ser di si ji mo sa nani ole pal moke gi teenani na mo gi mient kha. Cuv pa bo bielike si-n yaalni si so wo duon mo fa-n yaalni di pa faare bo fev. Bo fev thu kha, na cuv pa kpala, agibo fil puu na hale, ger gi do si ji si faa di paar sa-n ha kha moke Kirisiti ko faani asi di pa a ha si, a me ga ga hure the na yanyaane a na una kuere na ha hele agibo gi una kila ga-n per.

Sobor gi a sa pe kha nuu a na faana di paar na ha kha ga bul ser jo asi hesora na asi cokara si bir si hana ha u mo gi teenani.

6

Ha u na bɛr 'leere

Sɪ kɔɔ mure mɔ̃ sa hanani ha u na Thāgba, na asɪ 'walākha tibil, na asɪ ko agɪbo asɪ kher. Sɪ nenē sa 'laare tuur bule urera sɔni: Ha u na punone na hale thuraake ado dusɔ na-n 'li berre dɪ ga-n dā ga be?

1. Thāgba 'laare ɔ ha ie

Dɪ mɔ̃ sa tūtɔni, sa hune Thāgbaa sebera gɪ bul sɪ gaa thumura. Nɪ yeke thumaake Pol kɔɔ muni Philipi we gbeɓɓidarara.

"Na-n jē haar thī biɛlalaka', sɪ thīe fɛv na-n sɔ Thāgbara gire n ɓɔra nini na biɛle, na phuvre, na fuvre. Dɪ Thāgbaa ha ieeke kəənəni dɪ tibil na-n jɪ kirva', na-n berra anɪ ha na anɪ kɔɔ mɔ̃ ni hanɪ Jeju Kirisitira". (Phil 4:6-7)

Ka paarɩke sɪ hunɪ n 'laare tu jur. Sɪ punone gba asɪ desɔ fɛv a faa Thāgbara, dɪ mē sa hana ɔ ha ie.

Sapitɩraake sa mure mɔ̃ tɪbɪla na hanani berre thuraaka'. Sɪ gɪ do gerra Pol cuna kɩer a sɔni sa-n jē haara ya?

Pol sor ayɪ: *"Na-n jē haar thī biɛla ga"*. Nɪ dɔ bure pɩpu thumu birera, thī biɛla ga! Ger gɪ kɩere wo kɩer nɔke

thenti derra, jeuna na maara na 'ler ha yolle ulfereraake hani kɪer, narake ber ɓɔrera dakha. Si mɔ̄ sa jalni yoo pa gi ɓɔre si mu ber ɓɔree kir ɓo si sa-n jal ye kuuɓo.

2. Niwæeke ber ɓɔrre unani

Kiruuke dɪstɔneer 'laani ber ɓɔree bilo mɔ̄ke si yenti duɔn: Ber ɓɔre duɔn: Mɔ̄ ni-n tooni paar du do bəənəlera, tibula na awi thĩsɔ na-n 'le berra', tibil punone pɔ a gba, a yu agɪbo a tagiri ni thĩe, gi hure thĩeeki na jienti too ɓɔɓɔa', da-n yēyerē aa jul pa biela'.

Ɔɓɔke si hani too pa ca gelela thale, gi-n ho farerake gbelē gbelē niwera si-n caana ke dɔni tu kur na dakhaba thoma, na kɪlasɔke dɔni ca sɔsɔɔ na politiki kɪlasɔ na Thāgba fuɔr sɔsɔ.

Si punone thar dakha mɔ̄ bere na hani war thunena ga: Dikhāa ɓɔɔ maar n fu ser mɔ̄ sa 'leeni asi thɔ̄, gi punone do diko fi gba loɔ di ga kpera' di fa-n bule afibara mɔ̄ fa yini cɔka haandaa.

Di mɔ̄ gelesɔra do farni der, gi-n ha fer kɪer puu.

Di gi teenane di fa yaal ha u Thāgba Kɔ̄tina. Ha uke na tɔɔni asi hara na asi kɪera. Sobɔr gi ber ɓɔreekera asi sebe hundaa jɔjɔɔ 'leeni una ware maar, na jēu, na der jɔjɔɔ. Gi cɔure ikhaa tibilsɔraake di wa-n 'la na the jiera di wi khāa awɪbara cɔɔɔ, ikhaa tibilsɔ na-n kpākpū ga sora.

Mõ si juni ber 'leeree kir na ɔɔ nuke a-n inani, ga bore si kpter na mõ doni huẽeke sa gbanı, si ado niwe ha thale mõ sa cuv si ha u n ĩ tıbulala.

3. Ha pɛ deene Thãgbara

Sa hune sebeeke si sonı nenẽke na gi-n sebe wo:

"Ger gi di ĩ so nar: Na-n too na dena ani yi gireraake na khoni na-n yɔna ga, di ani tomida gi gireraake na tona'. Yire na ba dikoraa? Di tomir na ba kıkuna? Ni hune mõke 'lominə jiera hani. Wa-n diirə', wa-n kha ga wa-n hana thĩe a ur thvvnena ga, si ani Thuke hani yũ, ɔr n haane wi. Ani the nɔ ga khu a jɔ wer fiĩə? Umɔɔ tibil nerera der na do nɔɔ da puno na deenɔ ɔɔ ye nɔ? Di mõgido di na-n de kėkė thimura? Na-n kpterna naporsɔ hvɔɔ wo na hune mõ wi-n phuni. Wa-n do thɔma ga, wa-n kpar kėkė wiirə'. Si mi so nare Salomɔɔ thetherake, ke doni fãgadaar, na ɔɔ nyɔkɔr bɔ fev na kɔɔ to kıkun du hona wer biellaka'. Di ado Thãgba na to hvɔnike hanile hvɔɔ nĩ du ha thaa, su do cuv wa to gare dɔɔ, a na ka cuv mẽ dakha nereraake kanı hana ha pere gbəə? Di ger gi na-n ha na de a na so: Anye sa kho yaa, na anye sa yɔ yaa, agibo anye sa gba na to yaa ga. Gidonı gelesɔ

fɛv wire na jeni Thāgba ga n yaale gi. Si anɪ Thuke hanile yũ, a jire gire n ɓɔra nini.

Si caca thĩe n ka na yaale ɓo Thāgbaa fāgadaar do na ɔɔ fil sar, si gelesɔlerarake fɛv Thāgba na ha ner a na baan. Di ger gi na-n ha na dena cɔɔdaa ga, gidoni cɔɔ thetherake n denane ɔɔbara. Na-n bābane na nĩkɛɛ ni, gi daan". (Mat 6:25-34).

Kɪer Jeju kɔɔ mia thumtaake a ha tibil jɔɔke hani ber ɓɔrrera: Gidoni ga ɓɔɔle Rɔmɛsɔ n kumadine wi, di ɓɔɔ hale bil biɛl. Si Jeju n so ware da-n 'loro wo ɓɔɔ fɛv "na-n da"'.

Hu umɔ Jejuu gba di muna tibula di wi ji kiru, di thoona wi di pe ha ie 'lerra?

Caca thĩe, Jeju jure hun du do awi too na derrake ga una war dabɔɔa', saagado kɔɔter puurɔ na he wi haara gaaga. Ga do asɪ too na der jɔɔ gerra asɪ nɔwɛsɔ na pa'. Ga do dakha asɪ too na der yɛrr, ger sa debiro asɪ thĩesɔɔke na cɔɔnt asɪ yirɔ agibo si debiro gire na dana sɪnti cɔɔa'.

Ger gi Jeju so casti aa Thāgba Kɔɔtin teana ha pe deene, ɔɔrra sa heen asɪ de sa-n thun. Thāgba jien gire asɪ cɔɔ do sarni. A jire nɔwɛsɔɔke n ne sɪnti. A jire thĩe fɛv. A-n

punone thĩe fev, di a-n ber ser da-n ha si gire n borra suni.

Ger gi Jeju bir so wo: Asɪ caca thĩ cuv dɔn si gba asɪ yi hana fev a faa Kɔtɪnaake dɔnɪ Thãgba Khorrdake punoneni thĩe fev. Asɪ gba asɪ bara a ker Jamana kpɪɛ kalyɔɔ, liir sa ji di bɔ jɪdaar a do a dona bɔ fɪdaar di ɔɔ fãga thɔɔke a-n cuvɪ na ɔɔ nav thɔ asɪ dabɔra gi.

Thãgba dɔ ure teanani si deenɔ ha pere koo, asɪ hana ga tu jule sa-n hanane ha u asɪ yirɔ bɔɔ fev.

Si Jeju na 'laa ulfere kɪer thɪkur na-n dã saa ga.

4. Thãgba har asɪ thĩthun

Thãgbaa ulfe dɔn wɔɔ: Adorake ber bɔrera gi si Thãgba har kha na sere ɔɔ thethe dii sare, a si 'lee thĩe agbo a khoo si 'le tomra! Thãgba har kha na sere da-n yɔl si haar da-n hana si 'lar na fãga. Thãgba khorrdar dɔn asɪ thĩ bɔɔke si hanani a jɔ thĩe fev, di ado ber bɔre puuro na per kãke si hani dura, si ga puno na lee si kpurake na navɔke Thãgba na sina'. Ga tu jule na cue si si toona ha u. Di mɔna sa purnani sapɪtɪruke, sa banone thĩe ger dɔn ha ie yaale dor thĩeke teanani si dure a je mɔ sa cuvɪ si ha u na-n too asɪ hara. Di sa ha ner dakha fil duresɔ.

5. Thāgba biēle

Fu paar mō si kōo hunt ka paarsō gi nuna ser le mō sa toonu Thāgbaa yēra sa-n biēlvu, sa-n khisuv dakha, sa-n nunanaa asī thī bōrsō. Ado Pol kpiēra gi, thale cvura Thāgba na ha si o ha ie. Tibili tibil do pa yōvɛ ka. Dapaara ga-n puor si der n puno si na maara'. Di si 'lee ha u kpākpālāa. Si ado mō Pol sont gi, ha u na puno na ker na ī thale si a thīe na cua' ga. Su do dakha sa gba Thāgba biēlaa ga. Gidonu Thāgba biēlela si-n nuna asī desō Thāgba Kōtin; di obooke si-n svuraanu thīe, ger n hana si hvē di si gba asī nwe na faara. Thāgba biēlela si-n 'le fāga na tu ju a dēe ha pɛrē asī Thāgbara, da-n yōl si haar maarra. Thāgbaa Thu n caana ser Thāgba biēlela di nuna si soboruke hanu Thāgbaa sebera ke na bulo sunu, di bir di ha si 'lar na tu jur. Thāgba biēlela si-n caanane Thāgba, ke donu ha ie Thāgba di ha si o ha ie di yōl si haar.

Thāgba biēle dor thī kōtū si fi puno fi 'le Thāgbaa he ie thuraake n kōnu maar thake di ha pɛ dēe paar na hala'.

7

Ha u na kuur

Nenēke sa mure ko thumia na ha iedaa.

Tibil jɔjɔ kɔɔ caanane nwe awi duɔ ke doni kuur. Di nikerake ikhaa tibilsɔ n caanane ga nwe 'lo. Anye ni-n kpter kouri bilo? Ful 'laare hale sɔrasi duvra doni Thāgba fuɔrdaar yaa? Thāgbaadaar na punone na cuɔ sɔrasi thoma ya? Jeju hanane thīe da-n nu si ga bilole ya?

1. Kuur dor sobɔ thīeke hanle

Obɔɔke caca ko kɔtū keni yieraake doni 1914 yiera, adana 1918 yier, tibil jɔjɔ kɔɔ kpiere ɔr duɔn pipur kuur gidoni kuur guke kɔni maar a tutugo paar, tibila khiiro gado kpākpālā ga, a kpal di mɔ a kanɩ tibilaake kheroni daan mulyɔ yemɔ wi vɔviɔne. Jɔjɔ kɔɔ kpiere mɔ kuurlera unani kuere thale gi kanɩ pi, tibil na bir na kpierna ko kur bā. Si gure si yini di ga-n cuuna nīke n nunane di tibila na gba gure kɔɔ kanɩ du do war thī dura'.

Jeju jure tibili ha ger dɔ nɔɔ da-n so thake:

"Di obɔɔke na nienu kuur hale na lāvsɔ, na-n do maar n fvna', gidoni dɔ gele n kɔɔ dā bo, si ga do ger na duɔn thi pi paar dapaara pa'." (Luki 21:9)

Jeju na-n yāal kuurra'. Bure a du a yie di kuur dor thēeke hant tibili tibil do paraake fereneent a dā phubi mō yi hanane 'lini ha ke thura. Tu puuso n irena kuur, du the awi yolkharaake wi hanani wa-n yāal wi kumadine du fev agtbo di gbuloneso na fāga bu. Ko ikha n ure wo gidont tibil ikha n kptere a do un urna fāga una naare wire doni fil gōgolōdara ger do noo di wi urna lāv. Jeju na-n khu hu ca ole ikha n gbanu wi guvurna thīa'. Sa hune ga thumu ye kuvlo. Jejuu bilo wer, kuur ninane tibili kpal khu pa gidont beeke gi-n senti duon bo gaare na buo. Kuur dor puure, di suon a-n 'laa boo fev.

Su mō du gbulō kōtū hant le, aa hana hve a tee a na-n pe oo duu toora ga?

Dikhāa boo gi-n ferere di ikha di na ur a na tee a na pe oo duu tibilala booraake lālaardaar n yāalvuni kila. Su ga-n tiro thīe di kuur dor thī puo'. Gire doni thī kōtinaake duon caca nū nuruke Thāgbaa bisā na hanani duon Jeju Kirisitira agipi oo du fāgadara nū ni na-n kpaan. Ha pedaar dor cacara Thāgbaa fāgadaari du bisā agipi di dona oo du thethee di bisā. Su jie kpter booboo dureraake Jeju 'laani ga biloole.

2. Mō fa hanani nau afti lālaardaara

"Ni koo nere di wi koo so ayi: A tibil kve tibil yire, wi kveaa yire dakha. A nyine a

khaa, wɪ khaa nyɪnɛ dakha. Si mer wer mi so nare. Na-n kēkerē kha na tu puə'. A tibil ka ba fi nyɔ̃bɔ gbuaa, birə fe gbua kpu pɪeraa wo. A tibil yaal mi-n we fi kul paar a gba fi kēkē gburo, birə gba afi darā a bananaa. A tibil tɔ fi na fāga per ni jala kha gi dā kilə biel tɔ kilə biel pɪer gi ha yenyɔ. Urɛkɛ n bielnɛ farni thīe hanaa, fa-n tɔ urɛkɛ n yaaleni a pemi far thīa'.

Ni kɔɔ niere di wɪ kɔɔ so ayi: Fa-n na afi 'walākha tibil. Si na laare afi lālaardaar. Si mer wer mi so nare: Na-n na ani lālaardara, na-n bielnɛ Thāgba na pe wireraake n kpoa narni. Thale na do bisana ani Thiraake hanile yū, gidoni a-n cvvɛ ɔɔ wi du phā tu puusɔra na tu bɔisɔra, di cvv dakha nyvɔn di ga-n dā tu sarasɔra na wirera na sarana'. Gidoni ado ni-n nar wirɛkɛ naan nini, anyee khaarda na 'le? Gado thalera war gbadara n cvv dakha gaa?" (Matio 5:38-46)

Tibil ikha na so nayi: Thumu yire telene tɪbulaake hani pa biel mɔ wa tooni kha bɔɔbɔɔ gado ko thumia ha gira'.

Anye do ani kɪer?

Sɪ ture kha yɪ, Jeju kɔɔ dure mɔ̃ pa biɛdara kuune kha teenani gɪ buɔɔɔ. Sɪ gɪre sɪ teenani sɪ je kɪer duɔɔn mɔ̃ gɪ kɔɔ hani lɪrayeldaraa bɔɔ, gɪ cuɔ ser dɪ sɪ jɪ thumuruke telɛ wer gidontɪ wɪ-n kɔɔ ker kuur ga bɔɔlera.

Sa-n diinɔ dɪ ga bɔɔlera Rɔmɛsɔ n kɔɔ kumadɪne lɪrayeldara ga. Lālaardaarɪke gɪ sontɪ kɪer duɔɔn Rɔmɛ sɔrasesɔ na afɪ cɔ khudaarɪke n hulone finɪ. Sa-n diinɔ ga gidontɪ ga bɔɔle lɪrayel bɪsana n urnane lā Rɔmɛ sɔrasesɔra. Gbulɔ ure wɪ-n wentɪ "Jelɔtɪsɔ" gbɛ̃gberɛ tibɪla we wɪ-n yāale huɛeke wa gbani sɪ wa-n kɛkerena Rɔmɛ sɔrasesɔ. Wɪ-n per phera dɪ wɪ nɔ, agɪbo wɪ ku Rɔmɛ sɔrastɪ kɔ̃fɪsɔ na wolone.

Tibil jɔɔ thɪthun bɔɔke Jeju hani ke thura, gbɛ̃gberɛ tibɪlaalera kɔɔ ure dɪ wa-n kɛkerɛ na ko ke thɛ.

ɪkha na-n bule dɪbara gɪ do ɪnɪ-n ma welela yaa. Wɛ̃ tibil na-n pɛ nūu mɔ̃ Jeju na dontɪ fāgadaar na Thāgbaa puno, a do thɔ̃ do thɛɛeke na urentɪ na weele Rɔmɛsɔ wɪ the lɪrayel dura. Nɪ ye mɔ̃ gɪ kɔɔ hani sɪ Jeju na-n mu thumtaale.

Sobɔr gɪ mɔ̃ke thɛ kani awɪ duɔ kɪer n cuɔ ser dɪ sa ju jɪ kɪru thumuraake mianɪ. Gɪre n kani seberaake n hure kha na nɪwe ɪkha dɪ jɔjɔɔ n caanani nɪ bɔɔra. Yɛɛ pa mɔ̃ wɪ hanani ye kulaake n huɔle warnɪ a dona g-gol-dara, tibɪla n tire kɪere ɪnɪ-n ure a khɔ fāga a tiire helu.

Gire si jini duɔn Jeju n dur ser kpter kpu na dɔni biel na gela'.

Si yiere, caca kptere duɔn tibila n yaale phubi wi to Jeju piɛn a do awi taadaar Rɔmɛ sɔrasee nyɔ̄kɔɔ, si Jeju na kɔɔ tu fifilɔ caar thake n punoɔ', gidoni a bo ger. Pupu paar Juifiso na Rɔmɛsɔ kɔɔ cuure Jejura fil gɔ̄golone, si aa kɔɔ gba fāga huɛa'.

Sirake a kɔɔ hanane punone a wena thɔ̄thɔ̄ thuesɔ tātātɔ̄ Thāgba duɔ wi gbū wi kɔɔ buluu.

Ger do noɔ thī kɔ̄tī gi sa phel Jejuu neka.

Nenɛ si mia gure Jeju kɔɔ muni seberaake si huni. Si-n yaale si kpalmā khɔ̄rɔ̄ khɔ̄rɔ̄ dureekera a durni si pe thumu jɔ̄rɔ yenyɔ̄ra. Di thumura na bule tibila ado cɔka niwera gi, ado di gbulɔ̄ kɔ̄tuna gi, agibo thuraake fev.

Di durera ha ure sa furɔni:

Cacadaa Jejuu dur n yaal sare di sa cuɔr fāga kho kptere asi yirɔ. Agupi mɔ̄ fa the fāga bi khora gbɔ̄golenena? Ado mɔ̄ Jeju soni gi, do fereɛ thethe n fu dɔbara gbɔ̄golonena, do dakha fi na afti lālaardaar fa-n cuɔvɔ bɔɔ.

Polike dɔni thɔ̄thon kɔɔ dure Rɔm eguliji ga durɔlɛra:

A khere ware aa: "*A tibil cvvni puure na-n bir cvgvv puurə'. Na-n yaale gire na bvɔnɔni tivila fevv yera. . . Fa-n do puure na-n puno fa', dɔ fi ka fi kəə puurera ga-n the afi bɔ cvvra*". (Rɔm 12:17, 21)

3. Kana dɔ Thāgbaa bɪsaani jul pa kvura

Gi teere kha Thāgbaa bɪsana n ur wɪ lɔ kɪlala wa-n kēkerē wɪ pe dɪbara ya?

Kpɪeresɔ har dudu tɪvilala ga thumura. Si anye dɔn asɪ kpɪer ga bilo?

Sa mu ner kpɪere yenyɔkɛ hanle ga bilo.

a) Kuvrɪke teani kha

Cacadaa, ikhaa tibil na so fare "ɔɔ", gidoni thē daan du do gi teenane Thāgbaa bɪsana n jala ke kuvr. A gi ha thale ɔr dɔn "kuvrɪke teani kha".

Si anye wer dɔn kuvrɪke teani kha?

Wɪre hanani kpɪer nɔ biɛl ga bilo, awɪda dɔn, gi teere kha du wo du n urna ɔɔ sɔrasɪsɔ a kēkerena lālaardaraake n yaale wɪni kɪla a wee wɪ wɪ thur dura. Ikha ɓanɔne awɪ kpɪer wo aa; dɔ sɔrasɪ n hale dura wa-n ber du agibo tɪvilaake na hanani punone a na berna dɪbara awɪ lālaardarara ga. Awɪ kpɪer dɔn wɪ hanale a na bulo wɪre fāga n ɓɔrni na yɔyɔa, wa-n ber wɪ tu

kuvrera. Ha peda ikha sor ado gre therant kter har oti gi daan di Thāgbadaar na lō sōrasi thōmana.

b) Hvæke dōnt ha iedaa

Si jure wer du na hale gi do a na caana dikhāa wi kēkerene ɔ lālaardarara gaaga. Si si koo sor fu paar di Thāgba bisā dor caca ɓo Thāgbaa fāgadaar di bisā, na Jejuu bisā. Egulju thō na Thāgba bisaani thō ko thumura duon wa-n tu sōrasee kēkerē na fāga cuura'.

Mō si koo muni, Jeju we ser si dō buɔ sa the korvraake dōnt gbōgolō cuure, a tibil cuu si puure si lumaa na ɓo cuure sa-n lumuɔ puurō', kiru duon sa-n ure Jejuu naura. Di ma ji mō sa-n urni thale wo si si bir sa-n gba phana ga.

Ger gi sa-n 'laa file ha pedarara wa-n do sōrasa'. Asu kpter nō tire fil dureraake Jeju 'laanti. Or wi-n we ha ie yāal hve.

Ni jena booke Jeju muni thumaaake Romēdara n kumadine ljurayeldara. Si ga boolera tibila hale ljurayel dura ke n yāalenti wi urna lāu wi gba phana. Ni ye mō gi hirent casti baale na hala', ger gi Jeju thumu hire, gidoni aa-n yāal kēkerena', a bor fāga khor, narake mō thīeso khurni thale awi boole.

Di asti gba helele fil hveele di sa-n yāal si lona fāga bi cuvrera ɔbovraake niwe n danti tibila ga, gi do wa-n so si

mõ si dont mamana agibo sora, agiborake wa-n so si wi yi sa hana bõ fuur wireraake wi-n kporoni na wireraake wi-n cūrōni gōgolō thōma gaa be?

Tibula fēv dudu punone a na mu sar gire wi perni haar, si sere, si teenane si tōō Jejuu dursōra a ne gar nūu, adorake wi-n nu ser agibo di wa 'laar si ga irō.

Agipi Jeju na-n dur si si kpalane nyēē tōō sa-n cuv thīa' ga'. Aa-n yāal dakha tibilike n yenti nwe si a-n cūrō thīa'. Jeju we ser di sa fu thōma, di thōmana yāal sare 'lar hanane, a jō mõ sa urni a na ma tibil jō sa-n kena kuur. Jeju n we ser si dō (ha ie mīdara) kiru dūon ha ie yāaldara. Aa-n yāale sa-n na asi lālaardara.

Si mõ fa pent dur urēeke cūrera dō fi hana 'lar, tibula na yi afti filule gi bō wara', wa-n beest fer gi do gele dō nōō. Si thī nūrōre na hale tutugo buōō sebera n ne sarni mõ Jeju caanani nwe mõ a hanani fil caalera gaa?

c) Jeju dor thī nūrōre

Si-n kpiernane gire kōō danani Jejuu fu bōō. Ni jena gire kani, Pter kōō pher khalu a cina tibil biel wireraake kōō puōni wi fu Jeju, nū a kur. Di Jeju wer, sor Pierra a kerana oō khal a tō khal kpara, agipi Jeju kōō kpeere kuunile nū kho. Jejuu thethe na pier wire puōni wi fua'.

Si punone kpter gire na kpaaneni mõ a tuni yōōyōō thale: Gi do nōō gi pier kila na-n ur awi thīthunna, gi

taare dakha tibil jooke na koo khenti ado suu n koo ker. Si punone huu wo oo suu paake a hanani oo laaardarara. Mo ikha yini Jejuu suu paalera agakpaana joojoo bire kpierna awi yi hana sa kher haar tutugo buoo thumura.

Si sere ni yena gbulani yenyoo ha gure kani? Mo sa pe dur ure cuurera?

d) Asti tho nika

Ga khe sare di sa puno na 'laa kpieresoo gi ha oti. Gidoni tibila fev bielbiel hanane awi too pa na awi nisoo duduke telene wini. Ikha hale awi pa werake diwulu koo kuur n ker awi pa, wee bilo wer ha u har awi duu.

Si jure Jeju n yaale a debi asti kpiersoo agi yoo yurra. Mo boo fev si-n caanani faga cuure, adorake asti duu paar fev gi, ado asti di gbuloo biroo gi, ado asti thethee yiroo gi, si teenane sa-n suu ha u ga-n hale na nau paar wo paartke si hani si si bo hel tiire na faga cuure. Gi hure kier mo ntee pa mo thiena haaraani me a na 'laa tuur bulelesooraake: Gi sor. Anye ma suu si i puno i suu ha u ga-n hale? Umoo suu pa ca ma hana ke doni nau thoma wireraake n ureni a ho mar laaardara?

Thi biel hale na-n diinoo ga, ger duon ka kila na thu kha na faga cuure hani a fi suu le nau thoma gi-n har tibila kpiere joo. Si ji wer ado sa punone na debi thiena feva', si Jeju Kootun wer oo egulji a pe thomanaake doni ha ie

yaaɓe. Di sa bire na mu saptiri kpura gure wi-n went fi do ha ie madaa na beeke gi-n sent.

=====

8

Ha u na dabirə fāgasə

Si koo dure mo tibil 'leenti ha uke a koo hanani fu paar du the moke Adā na Evi nuurni nuu Thāgbara. Ni kpiere jena mo Satā debini a ho sii, a thoo asti caca thi kōtiso a pe sopugo cuurera. Sa dure a na ji mo Satā hanani laareeke hərəneeni da-n yaal a kue tɔbulaake Thāgba tini burabura. Ger duon thumu yuuke sa durni sapitirraake n kpaanenti.

1. Nyanyaaneke theni dabirə fāgasora

Obooke si-n hunti Bibil, si-n yiere di sobor gi dabirə fāga hale. Si ado asti thumu yuuke dont ha u gi, si jire ka Satā na oo kōtēebiso hani ha u na-n ha paarule bā.

Di mo sa muni gi hire nar, sa gbaar thū nuore Thāgbaa sebera.

"Di wi koo daan mu no iiro Jerajedaraa duɔ. Di obooke Jeju theni gborona, dapaara kūu biɛlike hanani kōtēebi hōhɔl ther khi du paar da-n caanvu. Kuunile khi du paar a-n oo di dakha tibil na-n puno di

lii 'lo bā, jorkorake na-n puno du liə'; gidoni wa-n buv lirə', si wi-n barane na ther di wi linəə dakha jorko, si a-n koo halle jorko di phū di beena therile di khaar, si tibilake na hale di punoə'. Boo fev, ditino na diwulu khi du paarsə na gōgvona a-n ha da-n hulē, si di gba bokana da-n liirena tomir". (Marki 5:1-5)

Sobor gi, kuunike na hana ha ia', oo kpter nyanyaane koo.

Ka paarike si huni dor thie kpaani nu. Kōtēebii cure kuunike di 'lee thie fev. Gaarera a ha, oo 'li kha na oo codara, oo khudara, na oo kuunsə kuure. A debire do thə do thie kōtēebiisora di wa-n cunaa mō wi-n yaalni. Ger do kru di hunona tibila fii, di aa puno na bir na kuun kha na oo codara na oo kuunsəa', dirake aa puno a 'li kpter boo ga'. Wo kuunike khamadu nyanyaane oo kpterno na-n jul pa biella, maar n fuure, di oo cuu pa na-n ku tibila maar, pūpūdaa kuunikedara duon a-n gaare tomira gidoni kōtēebiisə n thogvure a per da-n cuu oo thethee tomir puure. Sobor gi kuunike na-n ji gure doni ha ia', a har gaar kōtuna ga do kpākpālā ga.

Ka paarike si yuni Thāgbaa sebera n nuna ser thieeke thunani puuro ka. Do fi ji ado tibil wo tibil gba oobara faa kōtēebii na thogvū ga jalnaane na dana mō

kuunikeeda hani. Ni jena caca nweeke n fɔɔni duɔn yu ure na maaruke hierɔni, na kɛereeke gbaganeni na kɛer kpalaso. Cɔv pa kpala na-n banɔ du cɔv ɔɔ 'li kha na tɪbɪla n kɛe, ukha tɪbɪl ho thɛe tɔ wɪ wa-n cɛe tɪbɪla puure agɪbo awɪbara puure.

2. Kana khamadu nyanyaane agɪbo kpalakpala cɔvɛ n the:

Sɪ yu nyanyaane na kpalakpala cɔvɛ dor gɛrɛ fɛv thenɪ kɔtɛɛbiiso pa ya?

Bulele guke kɔtɪnanɪ ka. Asɪ tuur duɔn kpei. Dɔ bure ga thɪsɔra fi juur jɔɔ sɪ fa-n 'laar tuur khɔkhɔ yi kɔtɛɛbii ga.

Tɪbɪl punone caana yu nyanyaane agɪbo a hana cɔv pa kpalakpala gi the thɪ jɔjɔra:

Mɔ nte caanane nwe jɔjɔɔ ɔɔ yi hanana du huura ha dir, agɪbo bɪsaan gi agɪbo kɔtɪn fi do gi punone dɔ fi mɛ, dɪ wo wire n khɔni thɪ kpalaso a ho mɔ taa khaa, tama khaaso na yɛe thɪuke hɔni kha na gele, khoɔ dakha ke dɔni yu khoɔ ukha punone pe tɪbɪl ga nweeke.

Dɪ mɔ sa fu sɪ na jɪ tɪbɪl hanane kɔtɛɛbii dɪ a-n vɔgɔv?

Gɛrɛ na mɪanɪ kɛer ga do ferere gi phubi sɪ so ɔmɛ ga. Sɪ nɪ juɛ hɛne tɪbɪl wo tɪbɪlike bɔni sa cɔv gbobi thu thɛsɔke Thɔgbaa sebe piernɪ yi gi-n sɔsɛrɛ, sɪ punone sɪ jɪ dɪ nwe hale ɔɔ thurɔ, dɪ ɔɔdara gi hor beeke sentɪ thɔmanaake kɔtɛɛbiiso cɔvraanɪ ger n yɪra. Durake wo

ado tibilile tore yire thu thōmanaake cventi si gado yi biirera ga. Wa tibil n 'le puno ikhaake theni dabirə thōmana a luvna.

3. Də dōw thōma Thāgbaa sēbe pter ger

"Ɔbɔɔke na-n loni duraake Thāgba vlfenanini a hani, na-n jal na phel dɔdɔw thōmaake tivilaake hani duraale nenē n cvvna'. Na-n do wi yi ani tibilsɔ wi gba awi bisā a kũubir gi di khebir gi wa-n jinə bonie dɔwra ga, na-n do wi yi ani thĩthun tibil a na-n cvv ditũ thōma ga. Na-n do tivilaake n jalani bo paar, wi nēnaa gire na inani agibo ni gba dibara ni faa dɔwɔrera ga, na-n do tivilaake dɔni kha ditũ thōma ga, na-n jal karamɔgɔsɔra bul yaalva', na-n sɔ khesɔa'. Gidonɔ Thāgbaa Kɔtĩ n laare tibil ca wire n cventi ga thɔsɔɔke gidonɔ caarsɔɔke hani duraake na jalni na gba n cvvre ga thɔsɔɔke ger dɔ nɔw Thāgba Kɔtin na-n taa war awi dule a hani. Si ne wer ni tɔw a lea di paar Thāgba kɔtina". (Deut 18:9-11)

Sobɔr gi nĩke wer dɔdɔw thōma gbaar para fev di gi kpaare nuɔ. Si a do fa khvena tibil wirera n cventi ga thɔɔle, na wire kɔw cventi a yie na khoruke wi yirɔni gi thɔw wer a pe ha helela na maaraake hərəne wini. Di mɔ

sɪ kɔɔ sonɪ tɪbɪl wɪrɛ n cʊɛnɪ gɑ thɔ̃ɔle na-n hana ha u kpuraka'. Dɪ mɔ̃ gɪ ha warnɪ thale nũ pɛrɛ na hale wɪrɛraake kɪɛrɛ nyanyaantɪ thalera ya? Wa punone na bir na 'li ha u wi bɛl bɛ?

4. Jeju dɪbara dʊɔn taadaar

Gɪrɛ kpaanɛnɪ thumɪ nɔɔraake sɪ kɔɔ hunɪ fʊ paara sapɪtɪrɪraake gɪ purnane thumɪ bʊɔn ka ger nũ pɛrɛ.

Gɪdonɪ kuunike na caanane Jeju. Sa hune nenɛ gɪrɛ mɪantɪ ɔbɔɔke a caanaantɪ:

"Dɪ wɪ pɔr Jejura a yɪ vrɛ kɔ̃bɛɛbɪɪ kɔɔ harɔnɪ, kɛ kɔɔ hananɪ dajɔ dɪ too, a to kɛkɪn a hanana dakha yv bʊɔ, dɪ maar kɔɔ fʊlɛ wɛr fɛv". (Markɪ 5:15)

Anyee thĩ fie thaa! Kuunike cacara yʊv nyanyaantɪ da-n kɪɛr nʊɔ, a do kpãkpũdaar, da-n kpaar baba, ɔr ha vrɛ jɪɛnɪ gɪrɛ dɔnɪ ha u: Ɔɔ cʊv pa bire jo hɛlɛlɛ. Ɔɔ kɪɛrno bire ker ha pa bɛl, tu pha dʊvɪrɪke haan 'warnɪ ninane ɔɔ tɪbɪl dora na ɔɔ cʊv pasɔra. Nenɛke mɔ̃ Jeju tagʊvɪnɪ a punone na lɔ̃ tɪbɪlala wa-n wu tɪbɪl dakha, a punone nenɛ na bir na kuuni kha na tɪbɪla a na toona wɪ na ha u.

Thumɪrɪke sɪ hunɪ sobɔr guke dananɪ gbelɛ gbelɛ.

Durɛɛke sa tironɪ dʊɔn Jeju dɪbara dɔ vrɛ na punonɛnɪ na thubi tɪbɪl a na haa ha uke n puɔrɛnɪ. Jɔjɔɔ hale awɪ so yɪ wɪ duna wɛr thɛ na ditune, wɪ-n jaal bul yãale wɪ

kēkerena thīēele agibo wī kēkerena dituna thethe. Si fā puno na kēkerena puurooke Satāa cūvni na afi thethee ko ke thā'. Tibil ca ole nūwe na pa, si ga-n deenone bōo fev di thalera a na muv dabirō thōmana a na-n per.

Tutugo bōo sebesōo nuna ser mō Jeju fāgadaarike hanani punone thīe feura a hanane punone di kumadina dabirō fāgadara na awi thō. Sa puno na asi thethee fāga na kōonō awi fāgara ga. Dō si we ure hanani punone thīe feura a pō or dūon ure hanani yire khorr or dūon fāgadaar thīe feura.

Anye dō fil dureeke sa hani nī tibilaake hani le wa ji ha u fuuraka' di the mō kōtēebiisō n gaar wī, di wa-n kpoona war?

Dō wī per haar wī we Jeju a na bul wer, di wa the awi nūwera, wī bīel Thāgba, gure na buloni jōo dūon dō ha pedara n buluu na Thāgba bīele, wa-n yaal bulleeke dōni gure Jeju Kirisiti na 'laani dūbara. Dō tibil ca wele n khu nenē gure fevuke wī-n kōo cūvni di do gi-n faan kha dabirō fāga. Ado wī kōo hanane thīe wī kōo cūvnanī ga thō dō wī thii gi agibo dōona gi faa. Di Jeju kōtūnke faani dūpaa di 'laa, ke hanani punone kōtēebiisōra, na punone a thōo wī a pe ha ie 'lerra awi hasō na awi kpiersō n puno gi 'le ha u. Jeju dakha dō ure na punoneni a na gbebire di paarsōoke kōo cūveni a kve awi 'li khasō na yēe thīsō.

Mõ sa kpalmani thumura, si hune ka pa bielikē si koo hunt ke mianu ha ie thumia. Gi-n jaal kha booboo na thumu nooke si hani muro gure. Poli letereeke a kherenti ha Filipidara gi:

"Na-n jē haar thī bielalaka', si thē fevra na-n so Thāgbara gire n bora nini na biēle, na phvure, na fvore. Di Thāgbaa ha ieeke kəneni di tibil na-n ji kirva', na-n bera ani ha na ani kpiet mō ni hani Jeju Kirisitira." (Fili 4:6 a dana 7)

=====

9

Ha ie midara

"Gi da wireraake n cveni ha u di ga-n hale gidoni wer wa-n we Thāgbaa bisāsō".(Matia 5:9)

Ga thumuraake Jeju muni, a nina ser thuraake ha u na hana' Thāgbaa bisā teana a cuv ha u gi hale. Nenēke sa hune a na laa tuur bulelesoraake: Anyera Thāgbaa bisā teana a cuv ha u ga-n ha kanaake a hani? Di mõ a na fu a cuv ha ura ga-n hale wireraake diorəni?

1. Si do thoma 'li kha buo n hale tubulala

Sa mure ha pedaarida mō a doni ha ie midaar. Thumu bireekera doni midaar n nunane thī nro buo. Ado kɩlaso ur a na nyanyaan 'li kha buo ke tubula hanani, ure doni ha ie midaar n yaale a bir a mi 'li khaalera tubulala. Ger gi mō tibil urni di fu co mi thoma du haaraa, mē gi do gi gba buo, do fi ji mō fa cunni, do fāga pere n hale si fi mi cɔra. Gidoni afi jal na fu co mur do fi ko gbeburu paaruke fa muni cɔr gi bor thō cɔrera. Di do dakha fi kpee go kuur a bor liir diphā fa puno na mi cɔra gbegebe fa-n deeno gi puno gi dā khu paar afi co n puna. Thomaale na pure phubi buo ke fa-n cunni gbegebe, fi gba ũ birki fi dēe ura agibo a boka birki gi, fi gba ũ fi dēe ura phapha gi puna.

i. Si anye do dureeke sa tini thī nro reraake?

Si punone a gba thī nro re tubulaa 'li khadara a miena mō cɔna hani paar, cɔna punone jiiir obooke gi-n gbanu buo joo agibo mō thīe dani a hona thāgba nyuon na je kōtū. Ado mō yena n kani fi-n māmɛlone afi co a faa, fa-n do nuo n kpaa fi mō dikhāa buo fa-n yaalni fi gbebere gi do fi-n kverore mūsū joo'.

Mē gi dakha, a yena jɔjɔ na ka di afi 'li kha na afi ko gi yaa afi kher gi agibo afi tibilsɔ afi bisāsɔ we ga-n gbebiru', ga khure 'li kha ca ole n puno gi hana there buo. Mō cɔr na punoni a phuro a ji mō thāgba nyuon na-n unu, na thi jū dikhāa buo, mē gi kuune agibo her

punone a phuro a kue dapaara gi do thĩ ukhaake phuroneni dā do nɔɔ, ado fule lono, kulaake puuronɔ a kar, na bɔdel curre na yēe thĩso wo. Ger gi kɛr dakha do thoma n do joo ado fi yaal ga 'li khasoole kveani n birɔ gbɛbure a buɔɔ.

Ger gi, Thāgbaa bisā wer, ado mō Thāgbaa sebe sonɔ gi, a hanana 'lar a na bulo, ha ie yaalela na bir kuune kha thōmana. Bir kuun kha thōma dor huēeke fi-n gbani sɔ tibula yenyooke gbāa khani nīkhii n puno wɔ tu kha awɔ yoo pa agibo wɔ guur awɔ kulaake hani awɔ thĩthun sɔ wɔ bir wɔ hana 'li kha na ha u. Sa-n bana wer mō bir kuun kha thōma khurnɔ ka ga, sɔ mō sɔ donɔ Thāgba bisana sɔ teenane sa-n do thōma ga biloole, mē asti nū ni na dubi Thāgba Kōtin.

ii. Mō sɔ gbani thĩ nurore na cɔ mur sɔ mure yi do cɔ kpeɛ paar n gbɛburi bo bɔɔbɔɔ sɔ wɔ kpeɛ cɔr a bɔr.

Le cɔ mi paar, bō gbɛbure kir duɔn wɔ tiire thĩe fevuke na piereni thōma ga-n jal ye kuvloa'. Mē gi sɔ punone gba thĩ nurore di thĩe wo thĩeēeke na-n bābaraneni le cɔ mi paar a hure mō 'li kha n kuurnɔ agibo mō thū kha hanle, sɔ do wɔ gbɛburi gure koo donɔ nwe fu paar. Sɔ wɔ puno wɔ gbɛburi 'li kha buɔ n hale. Kāke, di paar hani, agibo thū kha gi, bilo fev teenane wɔ ye awɔ di pasɔ, a so ye sa bir na cɔv gi 'lo bā. Do tiblaake wɔ cɔronɔ puure n tu dakha wɔ faa di paar wɔ ha kha. Thĩe yenyooke na yoo curre ga, a je afi di pa a faa hana ole gi khure ka,

dɔ fi bo afti i yaal fi faa si fi puno fi cuu gi. Ger gi sa puno na 'le bir kuun buɔ ado tubula hanane thũ kha, bilɔ yenyɔra fev wa tu too guur thĩe mɔ gi teenana', ga khure 'li kha n puno gi puɔr, gi hana fãga, di guur thɔmaalera si-n we bã gbeɓire si wɪ mɪ cuɔr.

iii. Di ado thũ khaake hant fu paar punone gbeɓuri pi, si punone per haar sa cuure 'li kha buɔ di a hale ya?

Ɔɔ, si dɔ si thar gure dɔnti thĩ kɔ̃tĩ ado sa mɪ 'li kha buɔ si dɔ gi do dakha there buɔra si-n mɪ sa-n bir 'loro di pa tunaake kɔɔ cuenti di nyanyaane ura.

2. Thãgbaa sebe, there buɔ

Jeju sor ayi:

"Ure n nienu ã thimusɔ da-n cuu a hure kuun kpeseeke menɪ ɔɔ cɔ boka nã therera". (Mat 7:24)

Gure dɔnti there buɔ tubulaa 'li khara duɔn a sa cuu gure Thãgbaa sebe soni. Sa sor ka pa biɛlike hana sinti file di si ji Thãgba kpiɛr ga biloole.

"Ger gi mɔke ni doni wire Thãgba phiirni di ni phu, a dona dakha wire a-n nani, ni hanani bo jur gi kɔ̃tĩ gi ka, na ha bulo file, na dibara jor, na helele file, na ha fure. Ado tibil hana sor na ã tibil, ni hanana

kha ha fure a faa na hana kha; mōke Kirisiti koo faani ani sopugoso, nere dakha ni faa sopugoso na hana kha. Si gire joninake thie fev duon ni hanana navuke duonni biel do lidaake n cveni tibil di bor di ka. Ha uke theni Kirisitira, ke Thagba we narni ni 'le mo ni doni tomir biel".
(Colosidara 3:12-15a)

3. Ha ie yaale

Ha ie midara punone bul booraake nuwe kotnaake lonani dura agibo caasora, di a-n nyanyaani ni thuke si haroni, wi punone dakha a bul ni ikhaake wi juni ke hani di yirasora.

Si hanane yaale tibiaake n cveni di ha u na hale para fev dabulo duo na tu bir duo. Si-n yaale tibiaake na punone na bul (Moyen Orient) muvayē Oriyadara. Afiriki (tu bir di) hanane tibia yaale na duonni thoma ha ie yaalela dusoraake ha u na hani gira', du the Thagba fvor thumura, na ca susora. Di jovo dor thoma ha ie yaalela a jal ye kuvlo, si ha ulera teenane wi jie cuv gi hulono, wi ju tebiri gi.

Ga do ser fev na punone na bul ha ie thumura mo si doni ha pedara ga, si si teenane si ur si bul ha ie yaal thoma ka wo ka ke si hani gi the Thagba bielela. Thagba bisana fev teenane wa-n biele Thagba ha ie thumura na bir ku

khadaara. Thāgbaa b̄sā d̄w̄n tibilike teanant̄ b̄w̄ wo b̄w̄ a d̄w̄ th̄w̄ do th̄w̄ēēke n 'laanent̄ 'lar na bir kuunena na ha ie yāalela.

Eḡl̄j̄s̄w̄ra Pas̄t̄eers̄w̄ hanane th̄w̄ k̄ōt̄ū a na cuv. W̄i punone na ḡw̄r th̄w̄ khas̄w̄ke w̄i-n caanant̄ Eḡl̄j̄ura s̄i ḡi dor th̄w̄ēēke d̄w̄n p̄w̄w̄ Eḡl̄j̄ura ga-n ha diin̄w̄ paara, Pas̄t̄eers̄w̄ n bulo ha pedaraake na-n jeni kha f̄ew̄ ga, d̄u do th̄w̄ēs̄w̄ d̄w̄ n̄w̄ w̄i bir wa-n 'li kha. W̄i teenane aw̄i fil d̄ur̄i n cuv 'li kha b̄w̄ na ha u n bir ḡi ha ha pedaraa th̄w̄thun ōkhena na ōkonanaake hant̄ Jeju Kirisitira.

D̄irake wo adorake sa do Pas̄t̄eera', s̄i s̄i punone caana as̄i yi hanana n̄w̄ē ikhaake d̄w̄n ser ḡi tel̄ē d̄i sa bul bir kuun kha ḡi hale. Sere f̄ew̄ hanane c̄wkana, d̄i n̄w̄ē thake n̄w̄r c̄wkana f̄ew̄ da-n yāal a kuv̄ ḡi. D̄ikhāa b̄w̄w̄ ḡbulonaake vaarent̄ d̄u the th̄w̄ khara hanane yāale tibil ȳēa w̄i suura, aḡiṣ̄i a bul w̄i w̄i ḡw̄r th̄w̄ khara s̄i w̄i kuun kha ḡi hulono. Ger ḡi s̄i ḡbebure a p̄e a bulo ga th̄w̄ ado ḡi dā a teena s̄i bulo.

D̄ikhāa b̄w̄w̄, th̄w̄ kha na k̄ila punone dā as̄i ḡbulonaake s̄i hant̄ ado kuunas̄w̄, aḡt̄bo c̄w̄ khudas̄as̄w̄, narake as̄i th̄w̄ do dapaara. Ado ḡi ha nar thale ḡi b̄w̄re n̄i cuv th̄w̄ē kh̄ōkh̄ō ḡi do n̄w̄w̄ ha u n ker ḡi bir. A s̄i dor tibilike w̄i-n cuv̄n̄i paar̄le, d̄ikhāa b̄w̄w̄ sa punone na ȳēē k̄ila s̄i cuv̄n̄i na tibula w̄i bir w̄i kuun kha.

Ger gi ha ie mur na do wire donu sebe jinaa thō dībara ga, si sere fev gi telē. Ɔbooke Jeju soni ayi: "Gi da wireraake n cvent ha u di ga-n hale". A-n koo munane tibilaake donu tu pouso mōke ni hanu na mere. A-n ninane dakha di wire n yaalenti bir kuune, mōke wi haninake awi tibildara thura, na awi cokara, wi ha Thāgba bonanena ɔɔ bo jira di soborikera teenane gi hana si 'lar adorake thomaakera na yoo cūrera ga.

10

Ha uke na unanu

Tibila fev n yaale ha u, wi-n yaale wi too thuraake ha u hanu, di kpiereelera ho warnu

dæle na dor sobor dikhāa wi ya? Thāgbaa sebe n dur ser thīe ga biloole ya?

1. Boo yenyɔ

Ulfē Phaa n mu ser boo yenyɔɔda: Nenē booke si hanu na booke na unanuda. Boo yenyɔraale thīthun gure lea gnu duon asti Kōtun Jeju Kirisitii bir ī ɔɔ i dubira. Ger gi mō sa 'laani tuur khōrō khōrō: "Anye pipu boo na sar?" Nenē booke wer si punone so monake thiena funi a dana nī gure, di a-n jalna a nɔwesɔ na thū khasɔ bilə feura mena ga-n jal ga pi kpi'a'. Si ado Jeju Kōtun ker bir ī a na pe khu paar ga thōsoraale fev, gure donu thū kha, kila,

kuursɔ si a thun ɔɔ ha ieeke dɔnti dabuɔ: Ke dɔnti ha u tibilala na Thāgba, ha u pa bieldaraa thīthun, na ha u tibilɔ na Thāgbaa thī tinənɔ fev.

Si hune ka pa biel kāke Jeju soni ayi:

"Di ɔbɔɔke na nieni kuvr hale na lāvsɔ, na-n do maar n fu na', gidoni do gelesɔ n kɔɔ dā bo, si ga do ger na dvon thi pi paar dapaara pa'.... Le a so war: Ū ca na ure a na-n kena v̄ ca, di v̄ fāgadari di biel na ure a na-n kena v̄v fāgadaari di kpu".
(Luki 21:9-10)

Kpākpāada jɔjuɔ kɔɔ kpiere Jeju na cvure booke na unani ha ule di a dā dapaara. Si Jeju n gbeburɔ wer wɔ tɔɔ na piere booke na unani.

A na unɛ, ɔɔ a na unɛ sobɔra si ga do dapaara ga. Si har booraale dɔnti pier boɔ, di Jeju na-n dur si si jena pier booraakera nyanyaane na jɔre na ka, na mɛresɔ dudu di kulasɔ na hale dakha.

2. Ha pɛdaar, dvon ha ie mɔdaar

Si kɔɔ mure yi Thāgbaa bisā dvon ha ie mɔdaar. Si kɔɔ ha ner 'lar na-n do ha ie yāal thɔma. Di ado mɔ Jeju soni gi du do nenē booraake ha ie yāalela n khe sare murra

bɔɔ fɛv, du ho nɔ mure gi dɪbara, ga-n khiir si nyẽ ha ie mi thɔmana gaa be?

Si kpierna dɔtɔɔsɔ, wɪ-n gbaar awɪ bɔ fɛv khodaa haanena wa-n kɛkerena khoosɔ. Bɔɔke wɪ-n dont buɔ a kpee tibil biel, wɪ-n jure a na kere na ã dikhõo na kho kpu wɪ-n jure dikhõo a na khire. Si ga-n do nɔɔ di tibila na so nayɪ una do dɔtɔɔa ga'. Di mɔ thĩe na debini duɔn, si jure thuraake si hant jɔre nɔwe ka, ger gi si teenane si do buɔ sa cue thĩ debire n puno gi hale.

Ado si puno a gbɛbi tibila yenyɔɔke thunant kha gi dor bɔɔ si cuv, paarle na dor pa buɔ, adorake dikhãa pa kɪla hale 'lo. Ɔbɔɔke Eglɪjɪsɔ n urnɪ wa-n bul ha ie cuvrera, ado di yirasɔra gi ado paar fɛv thura gi, wɪ-n dor thɔmaake n cuent bɔɔ tibulala fɛv narake wire gaarent buɔ a kɔɔ ha cacara nɔwera na sobɔr.

Si gure n kont buɔ wo duɔn a gi gbɛburi gi-n bilo nɔwera n bir du phã dikhãa pa wo.

Dɔ ni ju nĩ bɔɔke ha u wer na hana fãga thaka'. Di do sa-n teburi ha ura.

Nyẽ n khiire dikhãa bɔɔ wire n menti ha ura. Thɔ khu gi na sobɔr. Wɪ teenane wɪ gba 'lar wɪ juna dikhõo a gi dumõ dumõ wire hale thĩe na debini mena gi na thumtaake Jeju munt Matiɔ yemɔt verse yuɔr phebirera:

"Gi da wireraake n cveni ha u di ga-n hale, gidoni wer Thāgba na-n we ɔɔ bisāsɔ."

3. Bɔɔke na unani

Sɪ-n yaaɓe sɪ dɛɛ kpiere Thāgbaa bobon Ejai seberaake a khereni, yena taamaadɔ gi cuu sɪ wɪ kɔ Jeju:

"Gidoni wɪ kɔ sare bisā, wɪ ha ser bisā. Ɔr na huna jamana dɔvr koo ɔr wa-n we durdaar bɔɔn, Thāgba fāgadaar, Thireeke hanile khorr, jamana bikuunike 'laaneni ha u. Di ɔɔ jamana di na hana khu paara. Ɔr na 'laane ha uke n puɔrɔni khorr ɔɔ jamana di na mar kīkīkī di soborra na fil sarvra ga dɛɛ, a fvna nenē na bɔɔ khorr waa v̄v̄". (Ejai 9:5 na 6)

Bisāalera Thāgba ulfenti una 'laare di Ejai bobon mu gi, ɔr na dɔɔn ha ie jamanaa bikuun di Jeju Kirisiti gi.

Ɔbɔɔke sɪ-n hunt Thāgbaa bobonaa sebesɔ, wɪ-n mu ser Mesii ūda, ke dɔni jamana a dona Taadaar. A ga so thale du ho thiena bɔ biella ga cuu, a ho thī biel cue dibara. Sɪ nīke sɪ jire Jeju unɛ caca un sɪ a na bire na ī balanyɔ un wo, ɔ ūlera sɪ-n pter nīke 'lo.

i. Anye dɔ nɔɔ Thǎgbaa bobona na-n mu gi mē?

Ɔbɔɔke sɪ-n hunti gɔ̄gɔna yɔɔ fii, gɔ̄gɔ̄ yɔɔɔɔ n wɔɔɔne dɔdɔdɔ, sɪ ado sɪ tɔ na wɔɔ̄ɔ̄ gi liir sɪ-n jɪ gi hunɔne a lee kha fii. Thale bobona n yɪ bɔɔke na unani na Jejuu ɪ yenyɔɔle du ho bɔ bɪel gi. Sɪ ser ke wer hant bɔɔrara dɪ ga-n cɔv, sɪ jure gi-n gba ser bɔɔ dɪ sa-n pɪer gidonɪ bɔɔ yenyɔɔle leere kha a hunɔnɔ.

ii. Anye Jeju do ha ie 'laa jamanaa Bikūu?

Ɔɔ caca ɪna, Jeju Kirisiti kɔɔ gbeɔɔre ha ie huɛ fev. Ɔɔ khi kuku thurura na ɔɔ khi ura, gre Jeju Kirisiti cɔvni na hana tibil huɛ dɪ na hant ha u na Thǎgba. Gerra sa puno nenē na bir na kuuna Thǎgba. Mɔ̄ sɪ yɪɛni, Ejau sebera gi-n nunane Thǎgba na bire na cɔv ɔɔ jamana dɪ ka ha u na hant gi puɔr yerr. Thǎgbaa sebera, ulfe Tū kɔɔ kherere na Eɔɔɔ thumur. Dɪ ca thumu urera thumu bireeke wɪ-n went "Salɔm" ke sɪ kɔɔ sonɪ ɔɔ kɪr seɔeɔke fɪ para, ɔr kɪr dɔɔn ha u. Ure dɔɔni ha ie 'laa jamanaa bikuun, kɪrv dɔɔn Jeju Kirisiti mɔ̄ke Ejau sonɪ, ɔr na cɔv Salɔmlera gi ha mɔ̄ke Thǎgba kɔɔ kɪɔɔni kekerarake gi hana.

Salɔm thumu bire guke hulonone kɪrv ka dɔ sɪ so nar. A-n nunane bɪel duv na 'li kha na bɔnane thɪe fevraake tɔɔla gbeɔɔni kha dɪ wa-n cɔv nɔ bɪel:

A fɔna tibilə na Thāgba, na tɪlɔaa hararake mɔ wɪ hani thura tɪlɔaa bilo na kha thēeke Thāgba tini (hɔ numa, thura, na thu nyɔɔn, na yēe thīsɔ).

Salɔm thumu biree kɪr dɔɔn ha uke hulɔneni ka. Ke nɛnani ha u na bɛr thumu na mɔ ga bɔrni tibilə, na mɔ a na-n kākani a hana lɛr dakha. Ɔɔ kɪr n nɛnane dɪ thɪ kpu na hale a teena gɪ una a babarane ha iɛ caarika'.

Sɪ ha iɛ ca ure sɪ-n piɛrni gure a bɔɔn na sobɔr. Ejau Thāgbaa bobon ha sɛr tu jur dɪ Jeju Kirisiti na 'laane ha iɛ caarɪlɛra.

iii. A mu gɛr dɪkhāa pa ya?

Ha iɛ caake bobona n muni thune hɔɔnna fɪi ha iɛ ure sɪ harɔni nɛnɛ, dɪrake sa puno na asɪ thumu bi na mu mɔ ha uleeda hana'. A miere mɔ ga hani. A ha sɛr kpɛr jaare gbe mɔ thi bɔɔnɪlɛra na hani ka ha ura na tooni.

"Aa hɔbɪi na gbɛbinane bana bire na too pa biɛl kpe na toore na khunə bɔbir pa biɛl. Na bii na sidū'ū buu na gbɛbire kha na na pa biɛl dɪ bisā buu fɪw na-n khe wɪ a na-n jalna wɪ nyɔ nyɔ paar. Na nɛ na numuke hɔni kpe na-n khvɔl khare pa biɛl dɪ awɪ bisɔ na gbɛbire phɪ pa biɛlla. Sidū'ūu na na, wɛr fɛv na-n khvɔlɛ hɔɔn. Bisā toonane na gbaar nyɔɔ na lɔɔ dɔphāa kaarɔ sɪ thɪkɪr na 'liə', dɪ bisā buu na tor

*nyᵇᵇ si kaara. Di puu cvvre na hale bā', ᵇ
gᵇgᵇ phurə ga. Gidonu thu fev na hinəne
Thāgba ju mᵇke nyvən thironu lanyᵇ
there". (Ejai 11:6-9)*

iv. Sa punone na ju ado bobonu thethe yure thiena gbelē gbelē yaa agibo thī nūrəre gi dībara?

Gi khure kir jura. Thī kᵇtū dᵇn si fūrᵇ dur kᵇtunaake si
juni si sa-n ha na 'lo thī yrasᵇᵇla'. Gure dᵇn dure ka
paaraake dᵇn bᵇl dᵇr hale, ha u hale, ber buᵇ hale,
thulke 'li paar na hala', thū kha na kᵇla na hala', di
sopugo gᵇraka'.

Jāake dᵇn thᵇthᵇn, bᵇke a-n kheren nūrəre seᵇe, a
gbaar bᵇke na unan ke Jeju Kirisiti na-n kumadᵇn a
miena jamanaake cvᵇrke wᵇ khern lᵇᵇᵇ hoo a faa
gidon, gidon wa hana der di thulkur na hale ana dā
wa'.

Ha pedaarke, hanan nū pere Jeju Kirisitii bir una, ᵇᵇ
nᵇᵇke n pieren dor ha iedaa yire khorra.

Ha u guke sa toonani kha vᵇeke wᵇ-n went ha ie
jamanaa bikuun khorr di ha ulera dᵇn dabᵇᵇ waa vᵇᵇ.

Ger dᵇn asᵇ nū peeke si hanan khorr!

